

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

59 tomas

2016 m. liepos 23 d.

Turinys

II *Komunikatai*

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRIIMTI KOMUNIKATAI

Europos Komisija

2016/C 269/01	Komisijos pranešimas – Rekomendacijos kaip užtikrinti, kad būtų laikomasi Europos Sąjungos pagrindinių teisų chartijos nuostatų skirstant Europos struktūrinių ir investicinių fondų (ESI fondų) paramą	1
2016/C 269/02	Neprieštaravimas koncentracijai, apie kurią pranešta (Byla M.8100 – IK/Five Arrows/I@D) ⁽¹⁾	20
2016/C 269/03	Neprieštaravimas koncentracijai, apie kurią pranešta (Byla M.8082 – General Motors France/Groupe Dubreuil/Claro) ⁽¹⁾	20

IV *Pranešimai*

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

Taryba

2016/C 269/04	Tarybos išvados dėl maisto produktų gerinimo	21
2016/C 269/05	Tarybos išvados dėl tolesnių veiksmų pagal bendros sveikatos koncepciją siekiant kovoti su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms	26
2016/C 269/06	Tarybos išvados dėl farmacijos sistemų pusiausvyros Europos Sąjungoje ir jos valstybėse narėse stiprinimo	31

Europos Komisija

2016/C 269/07	Euro kursas	37
---------------	-------------------	----

Audito Rūmai

2016/C 269/08	Specialioji ataskaita Nr. 18/2016 – „ES tvarių biodegalų sertifikavimo sistema“	38
---------------	---	----

V Nuomonės

PROCEDŪROS, SUSIJUSIOS SU KONKURENCIJOS POLITIKOS ĮGYVENDINIMU

Europos Komisija

2016/C 269/09	Išankstinis pranešimas apie koncentraciją (Byla M.8108 – CVC/Sisal Group) – Bylą numatoma nagrinėti supaprastinta tvarka ⁽¹⁾	39
---------------	---	----

⁽¹⁾ Tekstas svarbus EEE

II

(Komunikatai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRIIMTI
KOMUNIKATAI

EUROPOS KOMISIJA

KOMISIJOS PRANEŠIMAS

**Rekomendacijos kaip užtikrinti, kad būtų laikomasi Europos Sąjungos pagrindinių teisų chartijos
nuostatų skirstant Europos struktūrinių ir investicinių fondų (ESI fondų) paramą**

(2016/C 269/01)

Turinys

	<i>Puslapis</i>
1. Įžanga	1
2. Pagrindinių teisų chartijos turinys ir teisinis statusas	2
2.1. Chartijos turinys	2
2.2. Chartijos teisinis statusas ir taikymas	3
2.2.1. Chartijos teisinis statusas	3
2.2.2. Chartijos taikymas	3
3. ESI fondų paramos skirstymas ir Chartija	3
3.1. ESI fondų intervencijos strategijos ir programavimo dokumentų (strateginių politikos programų, partnerystės susitarimų, programų ir t. t.) rengimas	4
3.2. Valdymo, stebėsenos ir kontrolės sistemų diegimas	5
3.3. Programų įgyvendinimas ir projekto darbų, atliekamų skirstant ESI fondų paramą, apraše nurodytų konkrečių veiksmų vykdymas	5
3.4. Chartijos taikymas įgyvendinant sanglaudos politiką: kodėl Chartija yra svarbi už ESI fondų valdymą atsakingoms valdžios institucijoms?	6
4. Chartijos nuostatų atitikties vertinimas. Pagrindinių teisų kontrolinis sąrašas	6

Priedai

- I priedas. Pavyzdžiai, kaip valstybės narės įgyvendina ES teisę ESI fondų srityje
- II priedas. Kiti nei Chartija dokumentai, kuriuose įtvirtintos ES pagrindinės teisės
- III priedas. Pagrindiniai klausimai

1. ĮŽANGA

Europos Sąjungos pagrindinių teisų chartija (toliau – Chartija) tapo ES teisiškai privaloma 2009 m. gruodžio mėn., įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, ir dabar turi tokią pat teisinę galią kaip ir ES sutartys. Pagarbos pagrindinėms teisėms principas yra įtvirtintas Chartijoje, todėl ES institucijos, įstaigos, agentūros ir tarnybos, kad ir kokių veiksmų imtųsi, ir ES valstybės narės, įgyvendindamos ES teisę, teisiškai privalo jo paisyti.

Šio vadovo tikslas – paaiškinti valstybėms narėms, kaip svarbu yra užtikrinti Pagrindinių teisų chartijos nuostatų laikymąsi skirstant ESI fondų paramą, ir suteikti praktinę priemonę – „pagrindinių teisų kontrolinį sąrašą“, siekiant padėti valstybėms narėms įsitikinti, ar ESI fondų programų įgyvendinimo priemonės atitinka Chartijos nuostatas.

Vadove aiškinamas Chartijos turinys, teisinis statusas ir jos taikymas apskritai bei skirstant ESI fondų paramą. Jame taip pat aiškinama, kaip užtikrinamas Chartijos nuostatų vykdymas ESI fondų srityje, ir galimos jų nesilaikymo pasekmės. Rekomendacijose taip pat pateikiamos atitinkamiems subjektams skirtos rekomendacijos, kaip atlikti veiksmų atitikties Chartijos nuostatomis vertinimą, ir nustatomi ESI fondų srityje vykdomi veiksmai, kurie laikomi ES teisės įgyvendinimo veiksmais.

2. PAGRINDINIŲ TEISIŲ CHARTIJOS TURINYS IR TEISINIS STATUSAS

2.1. Chartijos turinys

Chartijoje nustatytos teisės ir principai, susiję su šiomis šešiomis sritimis: orumu, laisvėmis, lygybe, solidarumu, pilietinėmis teisėmis ir teisingumu, kaip apibendrinta toliau pateiktoje lentelėje.

I antraštinė dalis „Orumas“ (1–5 straipsniai):

- žmogaus orumas, teisė į gyvybę, teisė į asmens neliečiamybę, kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio arba baudymo uždraudimas, vergijos ir priverčiamojo darbo uždraudimas;

II antraštinė dalis „Laisvės“ (6–19 straipsniai):

- teisė į laisvę ir saugumą, teisė į privatų ir šeimos gyvenimą, asmens duomenų apsauga, teisė tuoktis ir kurti šeimą, minties, sąžinės ir religijos laisvė, saviraiškos ir informacijos laisvė, susirinkimų ir asociacijų laisvė, menų ir mokslo laisvė, teisė į mokslą, laisvė pasirinkti profesiją ir teisė dirbti, laisvė užsiimti verslu, teisė į nuosavybę, teisė į prieglobstį, apsauga perkėlimo, išsiuntimo ar išdavimo atveju;

III antraštinė dalis „Lygybė“ (20–26 straipsniai):

- lygybė prieš įstatymą, diskriminacijos uždraudimas, kultūrų, religijų ir kalbų įvairovė, moterų ir vyrų lygybė, vaiko teisės, pagyvenusių žmonių teisės, neįgaliųjų asmenų integravimas;

IV antraštinė dalis „Solidarumas“ (27–38 straipsniai):

- darbuotojų teisė į informaciją ir konsultacijas įmonėje, teisė į kolektyvines derybas ir kolektyvinių veiksmų teisė, teisė naudotis įdarbinimo tarnybų paslaugomis, apsauga nepagrįsto atleidimo iš darbo atveju, tinkamos ir teisingos darbo sąlygos, vaikų darbo uždraudimas ir jaunų žmonių apsauga darbe, šeima ir profesinė veikla, socialinė apsauga ir socialinė parama, sveikatos apsauga, galimybė naudotis bendrus ekonominius interesus tenkinančiomis paslaugomis, aplinkos apsauga, vartotojų apsauga;

V antraštinė dalis „Pilietinės teisės“ (39–46 straipsniai):

- teisė balsuoti ir būti kandidatu Europos Parlamento ir vietos savivaldos rinkimuose, teisė į gerą administravimą, teisė susipažinti su dokumentais, teisė kreiptis į Europos ombudsmeną, peticijos teisė, judėjimo ir apsigyvenimo laisvė, diplomatinė ir konsulinė apsauga;

VI antraštinė dalis „Teisingumas“ (47–50 straipsniai):

- teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, nekaltumo prezumpcija ir teisė į gynybą, teisėtumo ir nusikalstamos veikos bei bausmės proporcingumo principai, teisė nebūti du kartus teisiamam ar baudžiamam už tą pačią nusikalstamą veiką;

Chartijos tekstą galima rasti pagal šią nuorodą:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>.

Su Pagrindinių teisių chartija susijusiuose išaiškinimuose aiškinama Chartijos nuostatų reikšmė, juos galima rasti pagal šią nuorodą:

[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?uri=CELEX:32007X1214\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?uri=CELEX:32007X1214(01)).

Siekdama išsamiau informuoti apie pagrindines teises, Pagrindinių teisių agentūra (FRA) parengė naudotojams patogią internetinę priemonę „Charterpedia“, kurioje kaupiami tarptautinės, ES ir nacionalinės konstitucinės teisės aktai su Chartijos sritimis, skyriais ir straipsniais susijusių pagrindinių teisių srityje⁽¹⁾.

⁽¹⁾ <http://fra.europa.eu/fr/charterpedia>.

2.2. Chartijos teisinis statusas ir taikymas

2.2.1. Chartijos teisinis statusas

Lisabonos sutartimi Chartijai suteikta tokia pat teisinė galia kaip ir ES sutartims. Chartija yra teisiškai privaloma, o joje įtvirtintas pagarbos pagrindinėms teisėms principas yra teisinis reikalavimas.

Pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį jos nuostatos, atsižvelgiant į subsidiarumo principą, yra skirtos ES institucijoms, įstaigoms, tarnyboms ir agentūroms bei valstybėms narėms tais atvejais, kai šios įgyvendina ES teisę. Atitinkamai jos privalo gerbti Chartijoje nustatytas teises bei laikytis jos principų ir, priimdamos bei įgyvendindamos taisykles, skatinti šių teisių ir principų taikymą pagal atitinkamus savo įgaliojimus. Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 1 dalyje ir Chartijos 51 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad Chartijos nuostatomis negali būti išplečiamos Sutartyse apibrėžtos Sąjungos kompetencijos.

Reikalavimas gerbti Chartijoje apibrėžtas teises valstybėms narėms yra privalomas tik tada, kai jos veikia ES teisės taikymo srityje. Kalbant apie valstybes nares, Chartija taikoma visoms valstybės institucijoms. Taigi ji taikoma centrinės, regioninės, vietos ir kitoms valdžios institucijoms, kai šios įgyvendina ES teisę.

ESI fondų paramos skirstymo srityje visi veiksmai, kurių valstybės narės imasi, kad įgyvendintų taikytinus reglamentus, patenka į ES teisės taikymo sritį. Chartija gali būti taikoma ESI fondų paramos gavėjams, kurie, neatsižvelgiant į jų teisinę formą, pagal valstybės narės patvirtintą priemonę įpareigojami teikti valstybės kontroliuojamą viešąją paslaugą ir šiam tikslui įgyvendinti turi specialius įgaliojimus, kurie viršija įgaliojimus, suteikiamus pagal įprastas privačių asmenų tarpusavio santykiams taikomas taisykles.

Nors Chartijoje įtvirtintas pagarbos pagrindinėms teisėms principas yra teisinis reikalavimas, pagal jį teisiškai neįpareigojama imtis aktyvių priemonių Chartijoje įtvirtintoms teisėms propaguoti, tačiau valstybės narės skatinamos priimti tokias priemones, jeigu jos to pageidauja.

2.2.2. Chartijos taikymas

Pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį ji valstybėms narėms taikoma tik tais atvejais, kai šios įgyvendina ES teisę.

Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, kurioje aiškinamos šios nuostatos, sąvoka „Sąjungos teisę įgyvendinančios valstybės narės“ nereiškia, kad valstybės narės, teikdamos paramą iš ESI fondų, automatiškai įgyvendina Sąjungos teisę, neatsižvelgiant į tai, kokia „nacionaline priemone“ arba „nacionalinės teisės aktu“ grindžiamas ieškovo arba pareiškėjo skundžiamas veiksmas.

Pasak Teisingumo Teismo, norint nustatyti, ar nacionalinė priemonė yra susijusi su ES teisės įgyvendinimu, „reikia patikrinti, be kita ko:

- ar nagrinėjama nacionalinės teisės aktais siekiama įgyvendinti ES teisės nuostatą,
- šių teisės aktų pobūdį,
- tai, ar jais siekiama kitų tikslų nei tie, kurie nustatyti ES teisėje, net jeigu jie šiai teisei gali daryti netiesioginį poveikį,
- ar yra konkrečios ES teisės normos šioje srityje arba aktai, galintys jai daryti poveikį“.

Pirmiau apibūdinta patikra būtų taikoma, *mutatis mutandis*, visoms (teisėkūros ir ne teisėkūros) nacionalinėms priemonėms, kuriomis įgyvendinama ES teisė.

Teisingumo Teismas taip pat patvirtino, kad sanglaudos politikoje, kaip ir kitose srityse, „Sąjungos teisės įgyvendinimo“ sąvokai reikalinga tam tikro lygio sąsaja, kuri išeina už sričių panašumo arba vienos srities netiesioginio poveikio kitai ribų.

Taigi, remiantis šia Teisingumo Teismo praktika, reikės įvertinti, ar praktiniu atveju nacionalinė priemonė yra skirta Sąjungos teisės nuostatai įgyvendinti.

ES teisės įgyvendinimas skirstant ESI fondų paramą yra paaiškintas 3 skirsnyje ir I priede.

3. ESI FONDŲ PARAMOS SKIRSTYMAS IR CHARTIJA

Įgyvendinant sanglaudos politiką, Pagrindinių teisių chartijos nuostatos taikomos toliau nurodytomis sąlygomis.

Nediskriminavimo principas įtvirtintas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ (toliau – BNR), nustatius *ex ante* patikrinimą, ar nustatyta šio principo laikymosi užtikrinimo tvarka.

Pagal BNR 7 straipsnį valstybės narės ir Komisija turi užtikrinti, kad, rengiant ir įgyvendinant programas, būtų laikomasi vyrų ir moterų lygybės bei nediskriminavimo principų.

Kalbant apie nediskriminavimo dėl negalios principą ir neįgaliųjų integracijos principą, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad ES yra Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos šalis ⁽²⁾. Sąjungos Neįgaliųjų teisių konvencijos ratifikavimo teisinės pasekmės ESI fondų valdymui apibūdintos II priede.

Pagal BNR 4 straipsnio 2 dalį Komisijos ir valstybių narių reikalaujama užtikrinti, kad ESI fondų parama derėtų su atitinkama Sąjungos politika, horizontaliaisiais principais, nurodytais, *inter alia*, šio reglamento 7 straipsnyje, ir prioritetais.

Sanglaudos politikai taikytina teisinė sistema dar papildyta siekiant užtikrinti, kad valstybės narės turėtų skundų, įskaitant skundus dėl Pagrindinių teisių chartijos pažeidimų, nagrinėjimo sistemą.

ES teisės nuostatas, pagal kurias skirstant ESI fondų paramą reikia taikyti Chartiją, galima rasti šiuose ES reglamentuose ir direktyvose:

1. BNR;
2. konkretiems fondams skirtuose reglamentuose;
3. Komisijos deleguotuosiuose ir įgyvendinimo reglamentuose, priimtuose BNR arba konkretiems fondams skirtų reglamentų pagrindu;
4. kituose ES reglamentuose ir direktyvose, taikytinose valstybių narių veiksmams skirstant ESI fondų paramą. Šiose rekomendacijose nėra numatyta nustatyti visų kitų ES reglamentų ir direktyvų, taikytinų valstybių narių veiksmams skirstant ESI fondų paramą, įgyvendinimo nacionalines priemones. Tačiau nacionalinės institucijos tokiomis aplinkybėmis taip pat yra įpareigosotos laikytis Chartijos.

ESI fondų srityje valstybės narės ES teisę įgyvendina 1) rengdamos ESI fondų intervencijos strategiją ir programavimo dokumentus, 2) diegdamos valdymo, stebėsenos ir kontrolės sistemą ir 3) įgyvendindamos programas pagal 1–3 punktuose nurodytus reglamentus. Todėl valstybės narės turėtų užtikrinti, kad Chartijos būtų laikomasi šiuose etapuose ⁽³⁾:

3.1. ESI fondų intervencijos strategijos ir programavimo dokumentų (strateginių politikos programų, partnerystės susitarimų, programų ir t. t.) rengimas

Laikoma, kad valstybės narės imasi veiksmų pagal ES teisę, kai priima teisės aktus ar rengia dokumentus laikydamosi įsipareigojimo, įtraukto į BNR arba kurį nors iš jo deleguotųjų ar įgyvendinimo aktų. Tai gali būti, pavyzdžiui, partnerystės susitarimo arba veiksmų programų rengimas.

Rengdamos tokius dokumentus, valstybės narės, naudodamosi „pagrindinių teisių kontroliniu sąrašu“, turi užtikrinti, kad dokumento turinys atitiktų Chartijos nuostatas. Dokumento turinys turėtų būti parengtas nepažeidžiant Chartija ginamų teisių ir laikantis joje nustatytų principų.

Šiomis aplinkybėmis svarbiausios teisės ir principai yra lygybė prieš įstatymą, nediskriminavimas, moterų ir vyrų lygybė, neįgaliųjų integracija, teisė į nuosavybę ir aplinkos apsauga.

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencija (priimta Generalinės Asamblėjos 2006 m. gruodžio 13 d. rezoliucija Nr. 61/106; įsigaliojo 2008 m. gegužės 3 d. po 20-ojo ratifikavimo), <https://www.un.org/development/desa/disabilities/conference-of-states-parties-to-the-convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-2.html>.

⁽³⁾ Valstybių narių veiksmų, laikomų ES teisės įgyvendinimu, pavyzdžiai pateikti 2014–2020 m. programavimo laikotarpio teisinės sistemos kontekste. Tačiau nuo 2009 m. Chartijos nuostatos turi būti taikomos, *inter alia*, skirstant ESI fondų paramą, šiame rekomendaciniame dokumente primenamomis sąlygomis.

3.2. Valdymo, stebėsenos ir kontrolės sistemų diegimas

Laikoma, kad valstybės narės imasi veiksmų pagal ES teisę kurdamos ESI fondų valdymo, stebėsenos ir kontrolės struktūras ir nustatydamos procedūras, kurių reikalaujama pagal BNR, arba, jeigu jų konkrečiai nereikalaujama, kurdamos struktūras, skirtas įgyvendinti BNR, konkrečiam fondui taikomas taisykles arba jų deleguotuosius ar įgyvendinimo aktus. Tai apima valdžios institucijų ir tarpinių institucijų skyrimą, jų bendradarbiavimo tvarkos nustatymą, stebėsenos komiteto įsteigimą ir procedūrų vadovų tvirtinimą.

Tai darydamos, valstybių narių institucijos turėtų užtikrinti, kad būtų laikomasi Chartijoje įtvirtintų teisių ir principų. Šiomis aplinkybėmis svarbiausios nuostatos visų pirma yra Chartijos 7, 8, 41 ir 47 straipsniai.

47 straipsnyje pripažįstama teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, įskaitant teisę būti išklaustamam. 7 straipsnyje kalbama apie teisę į privatų ir šeimos gyvenimą. 8 straipsnis yra susijęs su asmens duomenų apsauga, o 41 straipsnis – su administracijos pareiga pagrįsti savo sprendimus.

Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą (tinkamą procesą) turi būti užtikrinta taikant visas BNR nuostatas, konkrečioms fondams skirtoms taisyklėms arba BNR deleguotiesiems ar įgyvendinimo aktams įgyvendinti skirtas procedūras.

Pavyzdžiui, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo byloje C-562/12 *MTÜ Liivimaa Lihaveis prieš Eesti-Läti programmi 2007–2013 Seirekomitee* buvo nagrinėjama ši Estijos ir Latvijos tarpvalstybinio bendradarbiavimo programoje nustatyta tvarka: *Seirekomitee* – iš abiejų valstybių narių atstovų sudarytas organas – priėmė galutinius sprendimus dėl kokybinio projekto paraiškų, pateiktų pagal tą programą, vertinimo. Šis komitetas taip pat patvirtino programos vadovą, kuriame nustatyta, kad komiteto sprendimai negali būti skundžiami nacionaliniame teisme. Nors apie programos vadovo patvirtinimą nebuvo aiškiai užsiminta nei 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu taikytinuose teisės aktuose, nei ES įgyvendinimo nuostatose, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad vadovas aiškiai buvo patvirtintas siekiant įgyvendinti ES teisės aktus ir kad jo laikytis yra privaloma visiems asmenims, norintiems gauti pagalbą pagal minėtą programą. Todėl priimtas sprendimas, kad šiuo atveju Chartija, įskaitant jos 47 straipsnį, yra taikytina. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nusprendė, jog į programos vadovą įtraukta nuostata, kad sprendimas nesuteikti dotacijos negali būti peržiūretas nacionaliniame teisme, neatitinka 47 straipsnio nuostatų.

Kalbant apie partnerystės organizavimą, svarbiausios Chartijos teisės ir principai yra šie: nediskriminavimo, kalbų įvairovės, moterų ir vyrų lygybės, neigaliųjų integracijos, o, pavyzdžiui, rengiant narystės taisykles, visų pirma reikėtų atkreipti dėmesį į nediskriminavimo, kalbų įvairovės bei moterų ir vyrų lygybės principus bei atitinkamas teises.

Kalbant apie stebėsenos komiteto funkcijas ir pareigas diegiant valdymo, stebėsenos ir kontrolės sistemą, svarbiausios Chartijos teisės ir principai yra asmens duomenų apsauga, nediskriminavimas, kalbų įvairovė, moterų ir vyrų lygybė, neigaliųjų integracija, lygybė prieš įstatymą ir teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą.

3.3. Programų įgyvendinimas ir projekto darbų, atliekamų skirstant ESI fondų paramą, apraše nurodytų konkrečių veiksmų vykdymas

Vadovaujančioji institucija arba tarpinės institucijos⁽¹⁾ turi imtis veiksmų programoms įgyvendinti. Tokie veiksmai kaip, pvz., kvietimų teikti paraiškas skelbimas, veiksmų atranka, susitarimų dėl dotacijos pasirašymas, tolesnė įgyvendinimo kontrolė, paramos gavėjų pateiktų mokėjimo prašymų tikrinimas, patikrinimų vietoje atlikimas, tarpinių institucijų darbo priežiūra, mokėjimo prašymų siuntimas, ataskaitų rengimas ir teikimas, yra ES teisės įgyvendinimo veiksmai.

Iš BNR 126 straipsnio taip pat matyti, kad, vykdydamos savo pareigas, tvirtinančiosios institucijos imasi ir ES teisės įgyvendinimo priemonių. ES teisės įgyvendinimo veiksmus įgyvendina ir audito institucijos, rengdamos audito strategiją, atlikdamos auditą, rengdamos audito nuomonės projektą ir kontrolės ataskaitas.

Be to, kaip paaiškinta 2.2 skyriuje „Chartijos teisinis statusas“, Chartija tam tikriems paramos gavėjams gali būti taikoma, jeigu įvykdomos 2.2 skyriuje nurodytos sąlygos (valstybė narė priima priemonę, pagal kurią šie paramos gavėjai, neatsižvelgiant į jų teisinę formą, įpareigojami teikti valstybės kontroliuojamą viešąją paslaugą. Šiam konkrečiam tikslui įgyvendinti jie turi specialius įgaliojimus, kurie viršija įgaliojimus, suteikiamus pagal įprastas privačių asmenų tarpusavio santykiams taikomas taisykles)⁽²⁾.

⁽¹⁾ Pavyzdžiui, BNR 34 straipsnio 1 dalyje ir 125 straipsnyje nurodomos vietos veiklos grupės, veikiančios kaip tarpinės institucijos.

⁽²⁾ Šių rekomendacijų 4 skyriuje pateiktą kontrolinį sąrašą galima naudoti siekiant įvertinti, ar tam tikras šių paramos gavėjų veiksmas yra ES teisės įgyvendinimo veiksmas.

Vykdydamos savo užduotis, nacionalinės institucijos turėtų užtikrinti, kad būtų gerbiamos Chartijoje nustatytos teisės ir laikomasi nustatytų principų; šiomis aplinkybėmis svarbiausios Chartijos teisės ir principai yra teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, teisė į asmens duomenų apsaugą, teisė į lygybę prieš įstatymą bei moterų ir vyrų lygybę, teisė į nediskriminavimą ir vaiko teisės, neįgaliųjų integracija ir aukštas aplinkos apsaugos lygis, kalbų įvairovė, saugios darbo sąlygos, saviraiškos ir informacijos laisvė, susirinkimų ir asociacijų laisvė, teisė į mokslą, laisvė užsiimti verslu, teisė į nuosavybę, apsauga perkėlimo, išsiuntimo ar išdavimo atveju, teisė į privatų ir šeimos gyvenimą.

3.4. **Chartijos taikymas įgyvendinant sanglaudos politiką: kodėl Chartija yra svarbi už ESI fondų valdymą atsakingoms valdžios institucijoms?**

Chartijoje įtvirtintos pagrindinės teisės pažeidimo teisminę peržiūrą atlieka valstybių narių teismai ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismas.

ES teisės ir ES teise grindžiamos nacionalinės teisės nuostatos turi būti aiškinamos nuosekliai atsižvelgiant į jų ryšį su Chartijoje nustatytais įpareigojimais, kad būtų užtikrinamos joje įtvirtintos teisės. Jeigu nacionaliniam teismui kyla abejonių dėl Chartijos taikymo arba teisingo jos nuostatų aiškinimo, jis gali, o jeigu tai yra paskutinės instancijos nacionalinis teismas, privalo kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą. Gavęs Europos Sąjungos Teisingumo Teismo atsakymą, nacionalinis teismas gali priimti sprendimą dėl bylos. Nacionaliniai teismai reguliariai taiko šią procedūrą. Ja padedama plėsti su Chartija susijusių teismų praktiką ir stiprinamas nacionalinių teismų vaidmuo užtikrinant jos laikymąsi.

Komisija, kaip Sutarčių sergėtoja, turi galią pabandyti nutraukti Chartijos pažeidimą. Ji gali pradėti pažeidimo tyrimo procedūrą prieš valstybes nares dėl Chartijos nesilaikymo.

Kadangi Chartija valstybėms narėms taikoma tik tada, kai jos įgyvendina Sąjungos teisę, Komisija negali pradėti pažeidimo tyrimo procedūros dėl nacionalinės teisės neatitikties Chartijai, jeigu ta nacionaline teise nėra įgyvendinama ES teisė. Kai Chartija netaikoma, pagrindinių teisių apsauga toliau užtikrinama nacionaliniu lygmeniu pagal valstybių narių konstitucijas ar konstitucines tradicijas ir jų ratifikuotas tarptautines konvencijas, kurių laikymąsi užtikrina nacionaliniai teismai.

Be to, dėl ESI fondų BNR 6 straipsnyje reikalaujama, kad ESI fondų remiami veiksmai atitiktų taikytiną Sąjungos teisę ir nacionalinę teisę, susijusią su Sąjungos teisės taikymu. Jeigu valstybė narė, imdamasi ES teisės įgyvendinimo veiksmų ar priemonių, deramai nesilaiko Chartijos, tai galėtų būti laikoma ekonominės veiklos vykdytojo padarytu pažeidimu (BNR 2 *straipsnio 36 dalis*). Todėl Komisija prireikus pasinaudos turimomis priemonėmis, siekdama užtikrinti, kad ES fondais būtų naudojamosi laikantis Chartijos nuostatų tais atvejais, kai jos yra taikytinos, įskaitant atvejus, kai nutraukiami mokėjimų terminai, sustabdomi mokėjimai ir atliekamos finansinės pataisos, taip pat kai pagal SESV 258 straipsnį taikoma pažeidimo tyrimo procedūra.

Kalbant apie skundus, kuriuos valstybės narės gali gauti dėl galimo Chartijos nuostatų pažeidimo, ypač svarbi yra nacionalinių institucijų pareiga užtikrinti pagarbą pagrindinėms teisėms ir jų apsaugą. Su Chartijos nuostatų taikymo ir įgyvendinimo valstybėse narėse stebėsenos klausimu yra susijęs BNR 74 straipsnio 3 dalyje nustatytas įpareigojimas valstybėms narėms nustatyti veiksmingą juridinių arba fizinių subjektų teikiamų su ESI fondais susijusių skundų nagrinėjimo tvarką. Skundai dėl ESI fondų taip pat gali būti tiesiogiai siunčiami Komisijai.

4. **CHARTIJOS NUOSTATŲ ATITIKTIES VERTINIMAS. PAGRINDINIŲ TEISIŲ KONTROLINIS SĄRAŠAS**

Už ESI fondų paramos skirstymą atsakingos nacionalinės institucijos raginamos kruopščiai apsvarstyti, ar (planuojami patvirtinti arba jau patvirtinti) veiksmai ir priemonės patenka į ES teisės taikymo sritį, ir patikrinti, ar jie gali turėti koki nors poveikį Chartijoje įtvirtintoms pagrindinėms teisėms.

Kaip praktinė priemonė, kuria siekiama joms padėti atlikti šį vertinimą, siūlomas toliau pateiktas kontrolinis sąrašas, tačiau juo naudotis neprivaloma.

I. **PATIKRINKITE, ar numatomas nacionalinis veiksmas arba priemonė yra ES teisės įgyvendinimo priemonė, taigi, ar patenka į Chartijos taikymo sritį.**

Pastaba. Šio patikrinimo nebūtina atlikti veiksams ir dokumentams, kuriais, kaip nustatyta šiose rekomendacijose, įgyvendinama ES teisė.

a) Patikrinkite, ar ES teisėje yra kitas nei Chartija konkrečiam nacionaliniam veiksmui arba priemonei taikytinas įpareigojimas.

b) Jeigu ES teisėje yra toks įpareigojimas, patikrinkite, ar nacionalinis veiksmas arba priemonė yra skirta jam įvykdyti.

II. PATIKRINKITE, ar gali būti pažeistos pagrindinės teisės?

1. Kokioms pagrindinėms teisėms daromas poveikis? (*Siekiant nustatyti, su kokiomis pagrindinėmis teisėmis yra susijęs pažeidimas, pirmiausia patikrinama, ar numatytas veiksmas arba priemonė atitinka Chartijoje nustatytas pagrindines teises, taip pat jie patikrinami pagal III priede pateiktus „pagrindinius su poveikiu teisėms susijusius klausimus“.*)
2. Ar nagrinėjamos teisės yra besąlyginės teisės? (*Pavyzdžiui, kankinimo uždraudimas, vergijos ar laikymo nelaisvėje uždraudimas.*)

Jeigu padaroma išvada, kad nagrinėjamu veiksmu arba priemone apribojama besąlyginė teisė, jo (jos) turėtų būti atsisakyta jau šiame etape, nes besąlyginės teisės negali būti ribojamos, todėl tolesnės analizės pagal 3–6 punktus atlikti nebereikia.

3. Koks yra nagrinėjamo numatomo veiksmo arba priemonės poveikis pagrindinėms teisėms? *Šiame etape siekiama nustatyti teigiamą (pagrindinių teisių rėmimas) arba neigiamą (pagrindinių teisių apribojimas) poveikį įvairiems suinteresuotiesiems subjektams.*
4. Ar numatomo veiksmo arba priemonės poveikis kartu yra ir teigiamas, ir neigiamas, atsižvelgiant į susijusias pagrindines teises (*pvz., neigiamas poveikis saviraiškos laisvei ir teigiamas poveikis intelektinei nuosavybei*)?

Jeigu, atlikus analizę, bus nustatyta, kad numatomas veiksmas arba priemonė pagrindinėms teisėms neturės reikšmingo poveikio arba turės tik teigiamą poveikį, tolesnės analizės pagal 5–6 punktus atlikti nebereikia. Nustatę neigiamą poveikį, apsvarstykite šiuos aspektus:

5. ar pagrindinių teisių apribojimas ir (arba) neigiamas poveikis joms būtų aiškiai ir nuspėjamai numatytas įstatymu?
6. Ar toks apribojimas ir (arba) neigiamas poveikis:
 - Iš tiesų atitiktų bendro Sąjungos intereso tikslą arba tikslą apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves (*šiuo etape turėtų būti nustatyta, koks tai yra bendro intereso tikslas arba tikslas apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves*)?
 - Būtų būtinas norimam tikslui pasiekti (*šiuo etape turėtų būti iširta, ar priemonė yra tinkama ir veiksminga konkrečiam tikslui pasiekti, neviršijant to, kas yra būtina jam pasiekti. Kodėl nėra tokios pat veiksmingos, bet mažiau intervencinės priemonės?*)?
 - Būtų proporcingas norimam tikslui?
 - Nekeistų susijusių pagrindinių teisių esmės?

Jeigu į visus šiuos klausimus galima atsakyti teigiamai, susijusios pagrindinės teisės apribojimas gali būti laikomas pagrįstu.

Toliau pateikiamas konkretus šio kontrolinio sąrašo naudojimo pavyzdys, kuriuo parodoma, kaip sąrašu pasinaudota remiantis bylos C-401/11 *Blanka Soukupová prieš Ministerstvo zemědělství* aplinkybėmis ir Teisingumo Teismo 2013 m. balandžio 11 d. sprendime atliktu vertinimu.

Atitinkama valstybė narė sukūrė ūkininkų ankstyvo išėjimo į pensiją paramos schemą, bendrai finansuojamą iš Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF). Schemoje dalyvauti reikalingo „pensinio amžiaus“ sąvoka apibrėžta nacionalinėje teisėje. Nacionalinės teisės aktais nustatytas pensinis amžius skyrėsi atsižvelgiant į pareiškėjo lytį, o moterų atžvilgiu – į užaugintų vaikų skaičių.

Taikant šiai bylai kontrolinį sąrašą, reikia išanalizuoti tokius klausimus:

1. Kokioms pagrindinėms teisėms daromas poveikis?

Ankstyvo išėjimo į pensiją paramos schema turi įtakos Chartijos 20 straipsnyje, 21 straipsnio 1 dalyje ir 23 straipsnyje įtvirtintam vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principui.

2. Ar nagrinėjamos teisės yra besąlyginės teisės?

Ne, Chartijos 20 straipsnyje, 21 straipsnio 1 dalyje ir 23 straipsnyje įtvirtintos teisės nėra besąlyginės teisės.

3. Koks yra nagrinėjamo numatomo veiksmo arba priemonės poveikis pagrindinėms teisėms? Šiame etape siekiama nustatyti teigiamą (pagrindinių teisių rėmimas) arba neigiamą (pagrindinių teisių apribojimas) poveikį įvairiems suinteresuotiesiems subjektams.

Kadangi „įprastas pensinis amžius“ nustatomas skirtingai, atsižvelgiant į pareiškėjo, prašančio anksčiau į pensiją išėjusių ūkininkų paramos, lytį, o moteriškos lyties pareiškėjų atveju – į pareiškėjos užaugintų vaikų skaičių, ankstyvo išėjimo į pensiją paramos schema turi neigiamą poveikį vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principui ir pagal ją moterų ūkininkės, palyginti su vyrais ūkininkais, atsiduria ypač nepalankioje padėtyje.

4. Ar numatomo veiksmo arba priemonės poveikis kartu yra ir teigiamas, ir neigiamas, atsižvelgiant į susijusias pagrindines teises?

Numatomas veiksmas nagrinėjamai teisei turi išimtinai neigiamą poveikį, visų pirma – moterims, užauginusioms daugiau vaikų. Daugiau vaikų užauginusioms moterims nustatytas objektyviai trumpesnis laikotarpis, per kurį jos gali pateikti paraišką dalyvauti ankstyvo išėjimo į pensiją paramos schemeje, nei vyrams ar moterims, užauginusioms mažiau vaikų.

5. ar pagrindinių teisių apribojimas ir (arba) neigiamas poveikis joms būtų aiškiai ir nuspėjamai numatytas įstatymu?

Taip, „įprasto pensinio amžiaus“ sąvoka apibrėžta nacionalinėje teisėje.

6. Ar toks apribojimas ir (arba) neigiamas poveikis:

— iš tiesų atitiktų bendro Sąjungos intereso tikslą arba tikslą apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves?

Ne, požiūrio skirtumas neatitinka bendro Sąjungos intereso tikslo arba tikslo apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves.

— būtų būtinas norimam tikslui pasiekti? (Šiame etape turėtų būti ištirta, ar priemonė yra tinkama ir veiksminga konkrečiam tikslui pasiekti, neviršijant to, kas yra būtina jam pasiekti. Kodėl nėra tokios pat veiksmingos, bet mažiau intervencinės priemonės?)

Ne, priemonė nėra būtina norimam tikslui pasiekti, t. y. paskatinti tokius ūkininkus, nepaisant jų lyties ir užaugintų vaikų skaičiaus, galutinai baigti anksčiau ūkininkauti, siekiant labiau užtikrinti žemės ūkio valdų gyvybingumą. Šie ūkininkai, tiek vyrai, tiek moterys, turi teisę kreiptis dėl tokios paramos, jeigu jie galutinai nutraukė bet kokią komercinę ūkininkavimo veiklą, iki šio veiklos nutraukimo ūkininkavo dešimt metų ir yra ne jaunesni kaip 55 metai, bet nutraukė šią veiklą dar nesulaukę įprasto pensinio amžiaus. Norimo tikslo taip pat buvo galima pasiekti neskirstant ūkininkų pagal lytį arba užaugintų vaikų skaičių.

Kadangi į šiuos klausimus negalima atsakyti teigiamai, pagrindinės teisės (vienodo požiūrio), kuriai padarytas poveikis, apribojimas negali būti laikomas pagrįstu, todėl yra Chartijos 20 straipsnio, 21 straipsnio 1 dalies ir 23 straipsnio pažeidimas.

—

I PRIEDAS

Pavyzdžiai, kaip valstybės narės įgyvendina ES teisę ESI fondų srityje

Šių gairių 3 skyriuje nustatyti trys ESI fondų paramos įgyvendinimo etapai, turintys atitikti Chartijos nuostatas.

Toliau pateikiamas svarbiausių BNR nuostatų, pagal kurias reikalaujama, kad nacionalinė (centrinio, regioninio arba vietos lygmens) institucija ar įstaiga imtųsi tam tikrų veiksmų ar pateiktų tam tikrus dokumentus, sąrašas. Be to, pateikiami Chartijos teisės ar principo, kuris gali būti susijęs su konkrečiu atveju, pavyzdžiai, taip pat galimų su pagrindinėmis teisėmis susijusių problemų pavyzdžiai.

Kai valstybės narės rengia dokumentų projektus ir priima aktus, kuriais įgyvendinama ES teisė (nesvarbu, kokio jie formato: sprendimas, raštas, vadovas, įstatymas ir t. t.), tai turi būti daroma deramai laikantis išpareigojimų gerbti visas Chartijoje įtvirtintas teises.

Pavyzdžiui, teisė nebūti diskriminuojamam, teisė į nuosavybę, duomenų apsaugą, taip pat teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą (tinkamą procesą), turi būti užtikrintos taikant visas procedūras, kurios nustatomos BNR arba jo deleguotųjų ar įgyvendinimo aktų nuostatoms įgyvendinti.

1. ESI fondų intervencijos strategijos ir programavimo dokumentų rengimas

Kalbant apie ESI fondų intervencijos strategijos ir programavimo dokumentų rengimą, BNR numatyti tam tikri valstybių narių veiksmai, kurie yra nacionalinės ES teisės įgyvendinimo priemonės ir turi atitikti Chartijos nuostatas. Valstybių narių veiksmai:

- partnerystės susitarimo rengimas ir keitimas – valstybės narės turėtų užtikrinti, kad, vykstant šiam procesui, po kurio dokumentas pateikiamas Komisijai, taip pat pačiame dokumente, būtų laikomasi Chartijos nuostatų,
- programų rengimas ir keitimas (BNR 26 straipsnio 2 dalis ir 30 straipsnis, BNR 4 straipsnio 4 dalis, 7 ir 8 straipsniai, 19 straipsnio 1 dalis ir XI priedas); ERPF, ESF, Sanglaudos fondas: BNR 96 straipsnio 2 dalis, 96 straipsnio 4 dalies a punktas, 96 straipsnio 7 dalis, 96 straipsnio 10 dalis; ERPF: Europos Parlamento ir tarybos reglamento (ES) Nr. 1299/2013 ⁽¹⁾ 8 straipsnio 7 ir 12 dalys; EŽŪFKP: Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1305/2013 ⁽²⁾ 10 ir 11 straipsniai; EJRŽF: Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 508/2014 ⁽³⁾ 17, 18 ir 20 straipsniai, Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 771/2014 ⁽⁴⁾ ir Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 1046/2014 ⁽⁵⁾,
- programos.

Ypač svarbios gali būti šios Chartijoje nustatytos teisės ir principai: lygybė prieš įstatymą, nediskriminavimas, moterų ir vyrų lygybė, neigiamųjų integracija, teisė į nuosavybę ir aplinkos apsauga.

2. Valdymo, stebėsenos ir kontrolės sistemų diegimas

Valstybėms narėms arba jų paskirtoms institucijoms diegiant valdymo, stebėsenos ir kontrolės sistemą, patariama ypatingą dėmesį skirti Chartijos laikymuisi. Toliau pateikiamas negalutinis veiksmų ir dokumentų, kurių reikalaujama reglamentuose, sąrašas.

I. **Valstybės narės.** Susiję veiksmai yra šie: programų valdymo ir kontrolės sistemų diegimas, partnerystės organizavimas ir narystės stebėsenos komitete taisyklių formulavimas.

A) *programų valdymo ir kontrolės sistemų diegimas* (BNR 74 straipsnio 2 dalis), BNR 7 ir 72 straipsniai, 74 straipsnio 2 dalis; ERPF, ESF, Sanglaudos fondas, EJRŽF: BNR 123 straipsnis; EŽŪFKP: Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 65 ir 66 straipsniai bei atitinkamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos; EJRŽF: Reglamento (ES) Nr. 508/2014 ⁽⁶⁾ 97 ir 99 straipsniai bei Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 1014/2014. ⁽⁷⁾

⁽¹⁾ OL L 347, 2013 12 20, p. 259.

⁽²⁾ OL L 347, 2013 12 20, p. 487.

⁽³⁾ OL L 149, 2014 5 20, p. 1.

⁽⁴⁾ OL L 209, 2014 7 16, p. 20.

⁽⁵⁾ OL L 291, 2014 10 7, p. 1.

⁽⁶⁾ OL L 347, 2013 12 20, p. 549.

⁽⁷⁾ OL L 283, 2014 9 27, p. 11.

Su programų valdymo ir kontrolės sistemų diegimu susiję dokumentai:

- dokumentai, kuriuose pateikiamos valdymo ir kontrolės sistemų diegimo taisyklės,
- veiksmingų ir proporcingų kovos su sukčiavimu priemonių taikymo užtikrinimo procedūrų dokumentai (BNR 125 straipsnio 4 dalies c punktas),
- dokumentai, kuriuose nustatytos stebėsenos komiteto darbui remti skirtos procedūros,
- dokumentai, kuriuose nustatytos kiekvieno veiksmo duomenų, reikalingų stebėsenai, vertinimui, finansų valdymui, tikrinimui ir auditui atlikti, įskaitant, kai taikoma, duomenis apie atskirus dalyvius ir prareikus rodiklių duomenų suskirstymą pagal lytį, sistemingo rinkimo, registravimo ir saugojimo kompiuterine forma procedūros,
- dokumentai, kuriuose nustatytos vadovaujančiosios institucijos pagal BNR 123 straipsnio 6 ir 7 dalis oficialiai perduotų funkcijų priežiūros procedūros,
- dokumentai, kuriuose nustatytos veiksmų vertinimo, atrankos bei tvirtinimo ir jų atitikties taikytinoms taisyklėms per visą jų įgyvendinimo laikotarpį užtikrinimo procedūros (BNR 125 straipsnio 3 dalis), įskaitant nurodymus ir gaires, kuriomis užtikrinamas veiksmų efektyvumas siekiant atitinkamų prioritetų konkrečių tikslų ir rezultatų pagal BNR 125 straipsnio 3 dalies a punkto i papunkčio nuostatas, ir procedūras, kuriomis užtikrinama, kad nebūtų atrinkti veiksmai, jeigu iki paramos gavėjo paraiškos skirti finansavimą pateikimo jie buvo fiziškai užbaigti arba visiškai įgyvendinti (įskaitant tarpinių institucijų taikomas procedūras, kai joms perduotas veiksmų vertinimas, atranka ir tvirtinimas),
- dokumentai, kuriuose nustatytos procedūros, kuriomis užtikrinama, kad paramos gavėjui būtų pateiktas dokumentas, kuriame nustatomos kiekvieno veiksmo rėmimo sąlygos, įskaitant procedūras, kuriomis užtikrinama, kad paramos gavėjai turėtų atskirą apskaitos sistemą arba atitinkamą apskaitos kodą visiems su veiksmu susijusiems sandoriams,
- dokumentai, kuriuose nustatytos veiksmų tikrinimo procedūros (remiantis BNR 125 straipsnio 4–7 dalyse nustatytais reikalavimais), įskaitant procedūras, kuriomis užtikrinama, kad veiksmai atitiktų Sąjungos politiką (kaip antai susijusią su partneryste ir daugiapakopiu valdymu, moterų ir vyrų lygybės, nediskriminavimo, prieinamumo neįgaliesiems skatinimu, darniu vystymusi, viešųjų pirkimų, valstybės pagalbos ir aplinkosaugos taisyklėmis), ir informacija apie tokius patikrinimus atliekančias institucijas arba įstaigas,
- dokumentai, kuriuose nustatytos procedūros, pagal kurias gaunamos, tikrinamos ir patvirtinamos paramos gavėjų teikiamos išlaidų atlyginimo paraiškos ir pagal kurias tvirtinami, vykdomi ir apskaitomi mokėjimai paramos gavėjams, atsižvelgiant į BNR 122 straipsnio 3 dalyje nustatytas prievoles nuo 2016 m. (įskaitant tarpinių institucijų taikomas procedūras, kai joms perduotas išlaidų atlyginimo paraiškų tvarkymas), laikantis BNR 132 straipsnyje nustatyto 90 dienų mokėjimų paramos gavėjams termino,
- dokumentai, kuriuose nustatytos metinių ir galutinių įgyvendinimo ataskaitų rengimo ir teikimo Komisijai procedūros (BNR 125 straipsnio 2 dalies b punktas), įskaitant patikimų duomenų apie veiklos rezultatų rodiklius rinkimo ir teikimo procedūras (BNR 125 straipsnio 2 dalies a punktas),
- dokumentai, kuriuose nustatytos valdymo pareiškimo rengimo procedūros (BNR 125 straipsnio 4 dalies e punktas),
- dokumentai, kuriuose nustatytos procedūros, skirtos metinei galutinių audito ataskaitų ir atliktų kontrolės veiksmų santraukai parengti, įskaitant nustatytų sistemų klaidų ir trūkumų pobūdžio bei masto analizę, taip pat taisomuosius veiksmus, kurių buvo imtasi ar planuojama imtis (BNR 125 straipsnio 4 dalies e punktas),
- dokumentai, kuriuose nustatytos procedūros, susijusios su darbuotojų informavimu apie pirmiau nurodytas procedūras, taip pat informacija apie organizuotus (numatomus) mokymus ir visas parengtas rekomendacijas (data ir nuoroda),
- dokumentai, kuriuose nustatytos perduotoms užduotims atlikti tarpinių institucijų taikomos procedūros ir tvirtinančiosios institucijos taikomos procedūros, skirtos prižiūrėti, kad būtų veiksmingai vykdomos tarpinėms institucijoms perduotos užduotys,
- dokumentai, kuriuose nustatytos informavimo apie pažeidimus (įskaitant sukčiavimo atvejus) ir jų ištaisymo bei tolesnių veiksmų, taip pat anuliuotų ir susigrąžintų sumų, susigrąžintinų sumų, nesusigrąžinamų sumų ir sumų, susijusių su veiksmais, kurie sustabdyti dėl sustabdomąjį poveikį turinčio teismo proceso arba administracinio skundo, registravimo procedūros,

- dokumentai, kuriuose nustatyta išipareigojimo pranešti Komisijai apie pažeidimus pagal BNR 122 straipsnio 2 dalį vykdymo procedūra,
- dokumentai, kuriuose nustatytos mokėjimo paraiškų rengimo ir teikimo procedūros,
- dokumentai, kuriuose nustatyta tvarka, pagal kurią tvirtinančioji institucija turi galimybę susipažinti su bet kokia informacija apie veiksmus, kuri jai reikalinga mokėjimo paraiškų rengimo ir teikimo tikslais, įskaitant valdymo patikrinimų (pagal BNR 125 straipsnį) ir visų susijusių auditų rezultatus,-;
- dokumentai, kuriuose nustatyta procedūra, pagal kurią rengiamos ir Komisijai teikiamos mokėjimo paraiškos, taip pat procedūra, kuria užtikrinama, kad galutinė tarpinio mokėjimo paraiška būtų pateikta iki liepos 31 d., pasibaigus ankstesniems ataskaitiniams metams,
- dokumentai, kuriuose nustatyta apskaitos sistema, naudojama tvirtinant Komisijai teikiamas išlaidų sąskaitas (BNR 126 straipsnio d dalis),
- dokumentai, kuriuose nustatytos taikomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 (*) 59 straipsnio 5 dalyje nurodytų sąskaitų rengimo procedūros (BNR 126 straipsnio b dalis),
- dokumentai, kuriuose nustatyta tvarka, kuria patvirtinama, kad sąskaitos yra išsamios, tikslios ir teisingos ir kad, atsižvelgiant į visų patikrinimų ir auditų rezultatus, į sąskaitas įtrauktos išlaidos atitinka taikytiną teisę (BNR 126 straipsnio c dalis),
- dokumentai, kuriuose nustatyta sistema, kuria užtikrinamas greitas viešosios paramos, įskaitant Sąjungos paramą, susigrąžinimas,
- dokumentai, kuriuose nustatytos procedūros, skirtos tinkamai audito sekai užtikrinti, kompiuterine forma saugant kiekvieno veiksmo apskaitos duomenis, įskaitant susigrąžintą sumą, susigrąžintą sumą, iš mokėjimo paraiškos išbrauktą sumą, nesusigrąžinamą sumą ir sumą, susijusią su veiksmu, kurie sustabdyti dėl sustabdomąjį poveikį turinčio teismo proceso arba administracinio skundo, įskaitant sumą, susigrąžinamą taikant BNR 71 straipsnį dėl veiksmų tęstinumo,
- dokumentai, kuriuose nustatyta susigrąžintų sumų arba anuliuotinių sumų išskaitymo iš deklaruojamų išlaidų tvarka,
- dokumentai, kuriuose nustatytos informacinės sistemos, įskaitant struktūrinę schemą (centrinė ar bendra tinklo sistema arba decentralizuota sistema su sąsajomis tarp sistemų),
- dokumentai, kuriuose nustatytos procedūros, skirtos patikrinti, ar užtikrintas IT sistemų saugumas,
- nacionalinės veiksmų programų ir kaimo plėtros programų tinkamumo finansuoti taisyklės,
- priimamos nacionalinės bendradarbiavimo programų išlaidų tinkamumo finansuoti taisyklės.

Rengdamos ESI fondų intervencijos strategiją ir programavimo dokumentus, valstybės narės privalo gerbti Chartijoje ginamas teises ir laikytis joje nustatytų principų. Šiomis aplinkybėmis svarbiausios nuostatos yra Chartijos 47 straipsnis, kuriame pripažįstama teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, įskaitant teisę būti išklaustyti, 7 straipsnis dėl teisės į privatumą ir šeimos gyvenimą ir 8 straipsnis dėl asmens duomenų apsaugos.

B) *Partnerystės organizavimas* (BNR 5 straipsnio 1 ir 2 dalys), BNR 5 ir 7 straipsniai, 15 straipsnio 1 dalies c ir d punktai, Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 240/2014 (*) 2, 3 ir 4 straipsniai.

Su partnerystės organizavimu susiję dokumentai: dokumentai, susiję su partnerystės susitarime nustatoma partnerystės tvarka, ir kiti dokumentai, susiję su partnerystės organizavimu.

Susijusios Chartijoje nustatytos teisės ir principai yra šie:

nediskriminavimas, kalbų įvairovė, moterų ir vyrų lygybė, neįgaliųjų integracija.

(*) OL L 298, 2012 10 26, p. 1.

(*) OL L 74, 2014 3 14, p. 1.

C) *Narystės stebėsenos komitete taisyklių, taip pat stebėsenos komiteto darbo tvarkos taisyklių formulavimas* (Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 240/2014 10 straipsnio 1 dalis, BNR 7 straipsnis, 47 straipsnio 1–3 dalys ⁽¹⁰⁾, 48 straipsnio 1 dalis).

Susiję dokumentai: dokumentai, kuriuose nustatytos narystės stebėsenos komitete taisyklės, taip pat stebėsenos komiteto darbo tvarkos taisyklės.

Susijusios Chartijoje nustatytos teisės ir principai yra šie: nediskriminavimas, moterų ir vyrų lygybė, kalbų įvairovė.

II. **Stebėsenos komitetas**

— *Veiksmų programai skirtos informavimo strategijos ir visų strategijos pakeitimų, veiksmų atrankos kriterijų nagrinėjimas ir tvirtinimas* (BNR 110 straipsnio 2 dalies a ir d punktai; EŽŪFKP: Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 74 straipsnio a dalis).

Susijusios Chartijoje nustatytos teisės ir principai yra šie: asmens duomenų apsauga, nediskriminavimas, kalbų įvairovė, moterų ir vyrų lygybė, neįgalųjų integracija.

— *Papildomų išlaidų tinkamumo finansuoti pagal ETB programas taisyklių nustatymas* (ETB reglamento 18 straipsnio 2 dalis).

Susiję dokumentai: dokumentas, kuriame nustatomos papildomos išlaidų tinkamumo finansuoti pagal ETB programas taisyklės.

Susijusios Chartijoje nustatytos teisės ir principai yra šie: nediskriminavimas, moterų ir vyrų lygybė, kalbų įvairovė, neįgalųjų integracija, lygybė prieš įstatymą, teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą.

3. **Programų įgyvendinimas**

Šiame dokumente pateikiamas BNR nustatytų veiksmų ir dokumentų, kurių reikalaujama įgyvendinant programas, pavyzdžių sąrašas, – imdamosi šių veiksmų ir rengdamos šiuos dokumentus, valstybės narės arba jų paskirtos institucijos turėtų atkreipti ypatingą dėmesį į Chartijos nuostatų laikymąsi.

I. **Vadovaujančioji institucija ir (arba) tarpinė institucija**

Susiję veiksmai: tinkamų atrankos procedūrų ir kriterijų nustatymas ir, patvirtinus stebėsenos komitetui, taikymas, taip pat kvietimų teikti paraiškas rengimas (BNR 125 straipsnio 3 dalies a punktas, BNR 4 straipsnio 4 dalis, 7, 8 ir 34 straipsniai, 36 straipsnio 3 dalis, 47 straipsnio 1 dalis); ERPF, ESF, Sanglaudos fondas, EJRŽF: BNR 125 straipsnio 3 dalies a punktas ir Komisijos deleguotieji reglamentai (ES) 2015/288 ⁽¹¹⁾ ir (ES) 2015/852 ⁽¹²⁾; EŽŪFKP: Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 49 straipsnis, Reglamento (ES) Nr. 508/2014 113 straipsnis, ETB Reglamento 12 straipsnis ⁽¹³⁾, Europos Sąjungos sutarties 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa.

Su šiuo veiksmu susiję dokumentai:

— dokumentai, kuriuose nustatyta atrankos procedūra,

— dokumentai, kuriuose nustatyti atrankos kriterijai.

Susijusios Chartijoje nustatytos teisės ir principai yra šie: asmens duomenų apsauga, kalbų įvairovė, lygybė prieš įstatymą, nediskriminavimas, moterų ir vyrų lygybė, neįgalųjų integracija, aplinkos apsauga, teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, saugios darbo sąlygos.

Susiję veiksmai: programų įgyvendinimas, suvestinių duomenų apie finansuoti atrinktus veiksmus teikimas, Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 4 straipsnio 4 ir 5 dalys, 7, 8 ir 74 straipsniai; ERPF, ESF, Sanglaudos fondas, EJRŽF: BNR 122 ir 123 straipsniai, ETB reglamento 21 straipsnis; EŽŪFKP: Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 65 ir 66 straipsniai ir atitinkamos Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos; EJRŽF: Reglamento (ES) Nr. 508/2014 97 straipsnis bei Komisijos įgyvendinimo reglamentai (ES) Nr. 1242/2014 ⁽¹⁴⁾ ir (ES) Nr. 1243/2014 ⁽¹⁵⁾.

⁽¹⁰⁾ Skirta ETB programoms.

⁽¹¹⁾ OL L 51, 2015 2 24, p. 1.

⁽¹²⁾ OL L 135, 2015 6 2, p. 13.

⁽¹³⁾ Pagal ETB reglamento 12 straipsnio 1 dalį pagal ETB programas įgyvendinamus veiksmus atranka stebėsenos komitetas arba, jeigu taikytina, iniciatyvinis komitetas.

⁽¹⁴⁾ OL L 334, 2014 11 21, p. 11.

⁽¹⁵⁾ OL L 334, 2014 11 21, p. 39.

Su šiuo veiksmu susiję dokumentai:

- dokumentai, kuriuose nustatomos kiekvieno veiksmo rėmimo sąlygos, taip pat konkretūs reikalavimai dėl pagal veiksmą teiktinų produktų arba paslaugų, finansavimo plano ir vykdymo termino (BNR 125 straipsnio 3 dalies c punktas),
- pranešimai apie atrinktus didelės apimties projektus (BNR 102 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa, Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 1011/2014 ⁽¹⁶⁾ 1 straipsnis ir I priedas).

Susijusios Chartijoje nustatytos teisės ir principai yra šie: asmens duomenų apsauga, saviraiškos ir informacijos laisvė, susirinkimų ir asociacijų laisvė, teisė į mokslą, laisvė užsiimti verslu, teisė į nuosavybę, apsauga perkėlimo, išsiuntimo ar išdavimo atveju, lygybė prieš įstatymą, nediskriminavimas, moterų ir vyrų lygybė, neigaliųjų integracija, aplinkos apsauga, teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą.

Susiję veiksmai: galimų paramos gavėjų informavimas apie finansavimo galimybes (BNR 115 straipsnio 1 dalies c punktas); 7 straipsnis; ERPF, ESF, Sanglaudos fondas: BNR 115 straipsnio 1 dalies c punktas; EŽŪFKP: Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 66 straipsnio 1 dalies i punktas ⁽¹⁷⁾.

Susijusios Chartijoje nustatytos teisės ir principai yra šie: lygybė prieš įstatymą, nediskriminavimas.

Susiję veiksmai: prieigos prie veiksmų sąrašo, skelbiamo vienoje bendroje svetainėje arba viename bendrame portale, užtikrinimas ir suteikimas (BNR 115 straipsnio 2 dalis); ERPF, ESF, Sanglaudos fondas: BNR 115 straipsnio 2 dalis ⁽¹⁸⁾; EJRŽF: Reglamento (ES) Nr. 508/2014 V priedas ir Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 763/2014 ⁽¹⁹⁾.

Su šiuo veiksmu susiję dokumentai: informacijos pateikimas svetainėje arba portale.

Susijusios Chartijoje nustatytos teisės ir principai yra šie: teisė į privatų ir šeimos gyvenimą, asmens duomenų apsauga.

II. **Stebėsenos komitetas**

Susiję veiksmai: veiksmų atranka (Reglamento (ES) Nr. 1299/2013 12 straipsnio 1 dalis): BNR 4 straipsnio 4 dalis, 7 ir 8 straipsniai, 29 straipsnio 4 dalis, 47 straipsnio 1 dalis; EŽŪFKP: Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 49 straipsnis, Europos Sąjungos sutarties 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa.

Susijusios Chartijoje nustatytos teisės ir principai yra šie: lygybė prieš įstatymą, nediskriminavimas, moterų ir vyrų lygybė, neigaliųjų integracija, aplinkos apsauga, teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą.

Susiję veiksmai: metinės įgyvendinimo ataskaitos nagrinėjimas ir tvirtinimas.

Susijusios Chartijoje nustatytos teisės ir principai yra šie: asmens duomenų apsauga.

III. **Tvirtinančioji institucija**

Susiję veiksmai: mokėjimo paraiškų rengimas, tvirtinimas ir teikimas, sąskaitų rengimas, tvirtinimas, kad sąskaitos yra išsamios, tikslios ir teisingos ir kad į sąskaitas įtrauktos išlaidos atitinka taikytiną teisę ir buvo patirtos vykdant veiksmus, atrinktus finansuoti pagal veiksmų programai taikytinus kriterijus ir laikantis taikytinos teisės, užtikrinimas, kad veiktų sistema, kurioje kompiuterine forma būtų registruojami ir saugomi kiekvieno veiksmo apskaitos duomenys (ir kitos BNR 126 straipsnyje nustatytos funkcijos).

Susijusios Chartijoje nustatytos teisės ir principai yra šie: asmens duomenų apsauga.

⁽¹⁶⁾ OL L 286, 2014 9 30, p. 1.

⁽¹⁷⁾ Pagal ETB reglamento 23 straipsnio 2 dalį tai yra jungtinio sekretoriato užduotis.

⁽¹⁸⁾ Žr. 17 išnašą.

⁽¹⁹⁾ OL L 209, 2014 7 16, p. 1.

IV. **Audito institucija**

Susiję veiksmai: auditų atlikimas (BNR 127 straipsnio 1 ir 2 dalys).

Susiję dokumentai: audito strategija (BNR 127 straipsnio 4 dalis ir audito nuomonė pagal Finansų reglamento 59 straipsnio 5 dalies antrą pastraipą, kontrolės ataskaita (BNR 127 straipsnio 5 dalies a ir b punktai).

Susijusios Chartijoje nustatytos teisės ir principai yra šie: asmens duomenų apsauga, teisė į privatų ir šeimos gyvenimą, nediskriminavimas.

II PRIEDAS

Kiti nei Chartija dokumentai, kuriuose įtvirtintos ES pagrindinės teisės

Chartija atitinka Europos Taryboje priimtą **Europos žmogaus teisių konvenciją**. Chartijoje nustatytų teisių, kurios atitinka šioje Konvencijoje įtvirtintas teises, reikšmė ir taikymo sritis yra tokios pačios (Chartijos 52 straipsnio 3 dalis) ⁽¹⁾.

Kalbant apie neįgaliųjų integraciją (Chartijos 26 straipsnis), 2010 m. gruodžio mėn. ES ratifikavo **JT neįgaliųjų teisių konvenciją**. Taigi Neįgaliųjų teisių konvencija yra „neatsiejama Europos Sąjungos teisinės tvarkos dalis“ ⁽²⁾. Be to, Europos Sąjungos sudaryti tarptautiniai susitarimai turi viršenybę prieš antrinės teisės aktus. Todėl pastarieji turi būti aiškunami taip, kad aiškinimas atitiktų JT neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatas ⁽³⁾. Kadangi ir ES, ir jos valstybės narės yra atskiros susitariančiosios šalys ir kiekviena iš jų yra kompetentinga srityse, kurioms taikoma JT neįgaliųjų teisių konvencija, ši konvencija yra „mišrus“ susitarimas ES kontekste. Visos ES kompetencijai priskiriamos JT neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatos yra privalomos ES institucijoms. Be to, pagal ES teisę reikalaujama, kad valstybės narės įgyvendintų tas konvencijos nuostatas, kurios priklauso ES kompetencijai. Atsakomybė už konvencijos įgyvendinimą ES kompetencijai nepriklausančiose srityse priklauso išimtinai valstybėms narėms. Nepaisant skirtingų kompetencijų, Sąjunga ir valstybės narės privalo lojaliai bendradarbiauti vykdydamos tokiuose mišriuose susitarimuose nustatytus įsipareigojimus. Savo deklaracijoje po konvencijos ratifikavimo ES Jungtinėms Tautoms pateikė Sąjungos teisės aktų, kuriuose „atsispindi Bendrijos kompetencijos srities ribos pagal Europos bendrijos steigimo sutarties nuostatas (...)“, sąrašą. Deklaracijoje aiškiai nurodytas 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006, nustatantis bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999 ⁽⁴⁾. Kad padėtų valstybėms narėms laikytis savo įsipareigojimų, prisiimtų pagal JT neįgaliųjų teisių konvenciją, Europos Komisijos tarnybos parengė du rekomendacinius dokumentus ⁽⁵⁾ ir deinstytucionalizavimo priemonių rinkinį ⁽⁶⁾.

Kalbant apie diskriminaciją dėl tokių priežasčių kaip rasė, odos spalva ir etninė ar socialinė kilmė (Chartijos 21 straipsnis), Komisija paskelbė rekomendacinį dokumentą dėl socialiai atskirtų bendruomenių segregacijos panaikinimo aprūpinimo būstu ir švietimo srityse ⁽⁷⁾.

Kalbant apie aplinkos apsaugą ir procesines pagrindines teises, Bendrija pasirašė ir vėliau Komisijos sprendimu Nr. 2005/370/EB ⁽⁸⁾ patvirtino **JT EEK konvenciją dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (Orhuso konvenciją)**. Todėl šios konvencijos nuostatos sudaro neatsiejama Europos Sąjungos teisinės tvarkos dalį ⁽⁹⁾. Be to, šios nuostatos turi viršenybę prieš ES antrinės teisės aktus, todėl pastarieji turi būti aiškunami taip, kad aiškinimas atitiktų Orhuso konvencijos nuostatas ⁽¹⁰⁾.

Be to, ES sutarties 7 straipsnis gali būti taikomas, kai iškyla pavojus, kad valstybė narė gali šiurkščiai pažeisti 2 straipsnyje nurodytas Sąjungos vertybes, įskaitant pagarbą žmogaus teisėms ir lygybę prieš įstatymą. Taikant šią procedūrą, gali būti sustabdytos tam tikros atitinkamos valstybės narės teisės, atsirandančios taikant Sutartis.

⁽¹⁾ Europos žmogaus teisių teismo (EŽTT) spaudos tarnyba pagal temas parengė informacijos suvestines apie EŽTT praktiką ir nagrinėjamas bylas. Šios informacijos suvestinės yra labai naudingos, jeigu yra abejonių dėl tam tikrų pagrindinių teisių aiškinimo. Jas galima rasti šiuo adresu:

http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=press/factsheets&c=#n1347890855564_pointer.

Žr. visų pirma neseniai parengtą informacijos suvestinę apie aplinką ir EŽTT, kurioje apžvelgtos problemos, susijusios, be kita ko, su nepatogumais (kvapai, triukšmu ir teršiančiais dūmais), tam tikrais atvejais laikytais EŽTT 8 straipsnio dėl teisės į privatų ir šeimos gyvenimą, įtvirtintos Chartijos 7 straipsnyje (EŽTT 8 straipsnio ir Chartijos 7 straipsnio formuluotės yra panašios), pažeidimu:

http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Environment_ENG.pdf

⁽²⁾ Žr., pvz.: 2011 m. balandžio 11 d. Europos Sąjungos teisingumo teismo sprendimas *HK Danmark*, sujungtos bylos C-335/11 ir C-337/11, 30 punktas.

⁽³⁾ Žr., pvz.: 2011 m. balandžio 11 d. Europos Sąjungos teisingumo teismo sprendimas *HK Danmark*, sujungtos bylos C-335/11 ir C-337/11, 29 punktas.

⁽⁴⁾ OL L 210, 2006 7 31, p. 25.

⁽⁵⁾ Bendrosios europinės perėjimo nuo institucinės prie bendruomeninės globos gairės, <http://www.deinstitutionalisationguide.eu/wp-content/uploads/2016/04/GUIDELINES-Final-English.pdf>, ir Teminė rekomendacinė pastaba dėl perėjimo nuo institucinės prie bendruomeninės globos (deinstytucionalizacija),

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_deinstitutionalisation.pdf.

⁽⁶⁾ Europos Sąjungos fondų panaudojimo perėjimui nuo institucinės prie bendruomeninės globos priemonių rinkinys, <http://www.deinstitutionalisationguide.eu/wp-content/uploads/2016/04/Toolkit-07-17-2014-update-WEB.pdf>

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/thematic_guidance_fiche_segregation_en.pdf.

⁽⁸⁾ OL L 124, 2005 5 17, p. 1.

⁽⁹⁾ 2011 m. kovo 8 d. Sprendimo *Lesoochranárske zoskupenie*, C-240/09, Rink. p. I-1255, 30 punktas.

⁽¹⁰⁾ Žr. 3 išnašą.

Pagaliau reikėtų turėti omenyje tai, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje nustatyti bendrieji ES teisės principai yra papildomas pagrindinių teisių šaltinis pirminėje ES teisėje. Remiantis ES sutarties 6 straipsniu ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika, šie principai, kaip ir Chartija, yra svarbūs užtikrinant pagrindinių teisių apsaugą ES teisės sistemoje.

Kaip ir Chartija bendrieji principai taikomi, kai valstybės narės veikia ES teisės taikymo srityje. Pavyzdžiui, Chartijos 41 straipsnis, kuriame įtvirtinta teisė į gerą administravimą, skirtas ne valstybėms narėms, o tik Sąjungai. Tačiau tais atvejais, kai valstybės narės veikia Sąjungos teisės taikymo srityje, bendrasis gero administravimo principas taip pat gali būti taikomas.

III PRIEDAS

Pagrindiniai klausimai

Iš toliau pateiktų klausimų ⁽¹⁾ galima bendrai suprasti, kokie konkretūs klausimai galėtų būti svarstomi tikrinant, ar I priede nurodytais veiksmais ir dokumentais nepažeidžiamos pagrindinės teisės.

Poveikis pagrindinėms teisėms	Pagrindiniai klausimai
Bendras poveikis	<ul style="list-style-type: none"> — Kokios yra susijusios pagrindinės teisės? — Ar nagrinėjamos teisės yra besąlyginės teisės (kurios negali būti ribojamos, pvz., žmogaus orumas ir kankinimo uždraudimas)? — Ar veiksmo ⁽¹⁾ poveikis kartu yra ir teigiamas, ir neigiamas, atsižvelgiant į susijusias pagrindines teises (pvz., neigiamas poveikis saviraiškos laisvei ir teigiamas poveikis intelektinei nuosavybei)?
Orumas	<ul style="list-style-type: none"> — Ar veiksmas turi įtakos žmogaus orumui, teisei į gyvybę arba teisei į asmens neliečiamybę? — Ar dėl veiksmo kyla (biologinės) etikos klausimų (klonavimas, žmogaus kūno ar jo dalių naudojimas finansinio pasipelnymo tikslais, genetiniai tyrimai ir bandymai, genetinės informacijos naudojimas)? — Ar dėl veiksmo kiltų kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio arba baudymo rizika? — Ar veiksmas turėtų poveikį priverčiamojo darbo ar prekybos žmonėmis požiūriu?
Asmenys, privatus ir šeimos gyvenimas, sąžinės ir saviraiškos laisvė	<ul style="list-style-type: none"> — Ar veiksmas turi įtakos asmenų laisvei? — Ar veiksmas turi įtakos teisei į privatų gyvenimą ir privatumui (įskaitant būsto neliečiamybę ir komunikacijos slaptumą)? — Ar veiksmas turi įtakos asmens teisei laisvai judėti ES? — Ar veiksmas turi įtakos teisei tuoktis ir kurti šeimą arba teisei, ekonominei ar socialinei šeimos apsaugai? — Ar veiksmas turi įtakos minties, sąžinės ir religijos laisvei? — Ar veiksmas turi įtakos saviraiškos ir informacijos laisvei? — Ar veiksmas turi įtakos susirinkimų ir asociacijų laisvei? — Ar veiksmas turi įtakos menų ir mokslo laisvei?
Asmens duomenys	<ul style="list-style-type: none"> — Ar veiksmas yra susijęs su asmens duomenų tvarkymu? — Kas tvarko asmens duomenis ir koku tikslu? — Ar užtikrinama asmens teisė susipažinti su duomenimis, teisė prieštarauti ir teisė reikalauti ištaisyti duomenis?

⁽¹⁾ Šie klausimai buvo Komisijos parengti ir taip pat naudoti poveikio vertinimo analizei atlikti rengiant geresnio reglamentavimo dokumentų rinkinį.

Poveikis pagrindinėms teisėms	Pagrindiniai klausimai
	<ul style="list-style-type: none"> — Ar apie duomenų tvarkymo veiklą buvo pranešta kompetentingai institucijai? — Ar duomenų tvarkymo ir (arba) perdavimo grandinės apima ir tarptautinių duomenų perdavimą ir, jeigu taip, ar tarptautinio duomenų perdavimo atveju yra nustatytos konkrečios apsaugos priemonės? — Ar techniniu ir organizaciniu požiūriu numatoma užtikrinti duomenų tvarkymo veiklos saugumą? — Ar numatytos apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinama, kad į teisę į duomenų apsaugą būtų kišamasi tik tada, kai tai yra proporcinga ir būtina? — Ar įdiegti tinkami ir (arba) specialūs peržiūros ir priežiūros mechanizmai?
Prieglobstis ir apsauga perkėlimo, išsiuntimo ar išdavimo atveju	<ul style="list-style-type: none"> — Ar veiksmas turi įtakos teisei į prieglobstį ir ar juo garantuojama, kad bus laikomasi kolektyvinio asmenų išsiuntimo arba išdavimo į tokias valstybes, kuriose jiems gresia mirties bausmė arba kuriose jie gali patirti kankinimų ar žeminantį elgesį, draudimo?
Teisės į nuosavybę ir teisė užsiimti verslu	<ul style="list-style-type: none"> — Ar yra poveikis teisėms į nuosavybę (žemę, kilnojamąjį turtą, materialųjį ir nematerialųjį turtą)? Ar apribojamas nuosavybės teisių įsigijimas, pardavimas arba naudojimas? — Jeigu taip, ar nuosavybė bus visiškai prarasta? Jeigu taip, kuo tai pateisinama ir kokie yra kompensavimo mechanizmai? — Ar veiksmas turi įtakos laisvei užsiimti verslu arba juo nustatomi papildomi reikalavimai, dėl kurių padidėja susijusių ekonominės veiklos vykdytojų sandorių sąnaudos?
Lyčių lygybė, vienodas požiūris ir lygios galimybės, nediskriminavimas ir neįgaliųjų teisės	<ul style="list-style-type: none"> — Ar veiksmu užtikrinama, kad bus laikomasi lygybės prieš įstatymą principo, ir ar jis turėtų tiesioginės ar netiesioginės įtakos nediskriminavimo, vienodo požiūrio, lyčių lygybės ir lygių galimybių visiems principui? — Ar veiksmas turi (tiesiogiai arba netiesiogiai) skirtingą poveikį moterims ir vyrams? — Kaip veiksmu skatinama moterų ir vyrų lygybė? — Kaip veiksmu tiesiogiai sukuriama skirtingas požiūris į tam tikras grupes ar asmenis dėl lyties, rasinės ar etninės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ir seksualinės orientacijos? Ar galėtų dėl jo atsirasti tiesioginė diskriminacija? — Ar veiksmu užtikrinama pagarba neįgaliųjų teisėms pagal JT neįgaliųjų teisių konvenciją? Kaip? (žr. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32010D0048)
Vaiko teisės	<ul style="list-style-type: none"> — Ar veiksmu sustiprinamos, ar apribojamos vaiko (arba grupės) teisės? Kuo pateisinamas galimas jų apribojimas? — Ar veiksmu atsižvelgiama į vaiko interesų principą? — Ar veiksmu padedama užtikrinti vaiko teisių apsaugą? Ar tai darant taip pat atsižvelgiama į JT vaiko teisių konvencijoje nustatytas teises ir principus? Jeigu taip, su kuriais straipsniais tai gali būti susiję? — Kaip veiksmu skatinama laikytis JT vaiko teisių konvencijos pagrindinių principų?

Poveikis pagrindinėms teisėms	Pagrindiniai klausimai
	<ul style="list-style-type: none"> — Kaip veiksmu trukdoma laikytis JT vaiko teisių konvencijos pagrindinių principų? — Kokių veiksmų imtasi galimam neigiamam veiksmo poveikiui sumažinti arba kompensuoti? — Ar buvo užtikrinta vaiko teisė būti išklausytam visais su juo (ja) susijusiais klausimais? — Ar veiksmu prisidedama prie vaiko interesus atitinkančio teisingumo sistemų, pritaikytų prie vaiko poreikių, amžiaus ir brandos, rėmimo?
Geras administravimas, veiksminga teisinė gynyba, teisingumas	<ul style="list-style-type: none"> — Ar taikomos administracinės procedūros taps sudėtingesnės? — Ar jomis bus užtikrinta teisė būti išklausytam, teisė susipažinti su byla tinkamai laikantis profesinio ir verslo slaptumo, taip pat administracijos pareiga pagrįsti savo sprendimus? — Ar yra poveikis asmens teisei kreiptis į teismą? — Jeigu veiksmas turi įtakos Sąjungos teisės garantuojamoms teisėms ir laisvėms, ar juo numatoma teisė į veiksmingą teisinę gynybą teisme? — Jeigu veiksmas yra susijęs su baudžiamąja teise arba juo numatomos baudžiamosios teisės sankcijos, ar numatytos apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinama nekaltumo prezumpcija ir teisė į gynybą, teisėtumo ir nusikalstamos veikos bei bausmės proporcingumo principų laikymasis, taip pat teisė nebūti du kartus teisiamam ar baudžiamam už tą pačią nusikalstamą veiką?
Solidarumas ir darbuotojų teisės	<ul style="list-style-type: none"> — Ar veiksmu užtikrinamos šios darbuotojų teisės: darbuotojų teisė į informaciją ir konsultacijas įmonėje, teisė į kolektyvines derybas ir kolektyvinių veiksmų teisė, teisė naudotis įdarbinimo tarnybų paslaugomis, apsauga nepagrįsto atleidimo iš darbo atveju, tinkamos ir teisingos darbo sąlygos, vaikų darbo uždraudimas ir jaunų žmonių apsauga darbe bei teisė gauti socialinio draudimo pašalpas ir naudotis socialinėmis paslaugomis?
Aplinkos apsauga	<ul style="list-style-type: none"> — Ar veiksmu prisidedama prie aukšto aplinkos apsaugos lygio ir aplinkos kokybės gerinimo pagal darnaus vystymosi principą?

(¹) Programų įgyvendinimo veiksmų ir projekto darbų, atliekamų įgyvendinant ESI fondų paramą, apraše nurodytų konkrečių veiksmų vykdymas (veiksmai).

Neprieštaravimas koncentracijai, apie kurią pranešta**(Byla M.8100 – IK/Five Arrows/I@D)**

(Tekstas svarbus EEE)

(2016/C 269/02)

2016 m. liepos 15 d. Komisija nusprendė neprieštarauti pirmiau nurodytai koncentracijai, apie kurią pranešta, ir pripažinti ją suderinama su vidaus rinka. Šis sprendimas priimtas remiantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 ⁽¹⁾ 6 straipsnio 1 dalies b punktu. Visas sprendimo tekstas pateikiamas tik anglų kalba ir bus viešai paskelbtas iš jo pašalinus visą konfidencialią su verslu susijusią informaciją. Sprendimo tekstą bus galima rasti:

- Komisijos konkurencijos svetainės susijungimų skiltyje (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Šioje svetainėje konkrečius sprendimus dėl susijungimo galima rasti įvairiais būdais, pavyzdžiui, pagal įmonės pavadinimą, bylos numerį, sprendimo priėmimo datą ir sektorių,
- elektroniniu formatu *EUR-Lex* svetainėje (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=lt>). Dokumento Nr. 32016M8100. *EUR-Lex* svetainėje galima rasti įvairių Bendrijos teisės aktų.

⁽¹⁾ OL L 24, 2004 1 29, p. 1.

Neprieštaravimas koncentracijai, apie kurią pranešta**(Byla M.8082 – General Motors France/Groupe Dubreuil/Claro)**

(Tekstas svarbus EEE)

(2016/C 269/03)

2016 m. liepos 18 d. Komisija nusprendė neprieštarauti pirmiau nurodytai koncentracijai, apie kurią pranešta, ir pripažinti ją suderinama su vidaus rinka. Šis sprendimas priimtas remiantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 ⁽¹⁾ 6 straipsnio 1 dalies b punktu. Visas sprendimo tekstas pateikiamas tik prancūzų kalba ir bus viešai paskelbtas iš jo pašalinus visą konfidencialią su verslu susijusią informaciją. Sprendimo tekstą bus galima rasti:

- Komisijos konkurencijos svetainės susijungimų skiltyje (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Šioje svetainėje konkrečius sprendimus dėl susijungimo galima rasti įvairiais būdais, pavyzdžiui, pagal įmonės pavadinimą, bylos numerį, sprendimo priėmimo datą ir sektorių;
- elektroniniu formatu *EUR-Lex* svetainėje (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=lt>). Dokumento Nr. 32016M8082. *EUR-Lex* svetainėje galima rasti įvairių Europos teisės aktų.

⁽¹⁾ OL L 24, 2004 1 29, p. 1.

IV

(Pranešimai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

TARYBA

Tarybos išvados dėl maisto produktų gerinimo

(2016/C 269/04)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA

PRIMENA

1. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 168 straipsnį⁽¹⁾, kuriame nurodyta, kad nustatant ir įgyvendinant visas Sąjungos politikos ir veiklos kryptis užtikrinama žmonių sveikatos aukšto lygio apsauga, ir kuriame nustatyta, kad Sąjunga skatina valstybių narių bendradarbiavimą visuomenės sveikatos srityje ir prireikus remia jų veiksmus.

SESV 26 straipsnį, kuriame nurodyta, kad vidaus rinką sudaro vidaus sienų neturinti erdvė, kurioje užtikrinamas laisvas prekių judėjimas.

2. 2007 m. gruodžio 6 d. Tarybos išvadas dėl Komisijos baltosios knygos dėl Europos strategijos su mityba, antsvoriu ir nutukimu susijusioms problemoms spręsti⁽²⁾, kuriose, įgyvendinant integruotą požiūrį į mitybos srities iššūkių sprendimą, valstybės narės raginamos remti veiklą, kuria siekiama keisti maisto produktų sudėtį, kad būtų mažinamas druskos, sočiųjų riebalų, transriebalų rūgščių, pridėto cukraus kiekis juose bei jų energetinė vertė, atsižvelgiant į šių elementų poveikį susirgimui neužkrečiamosiomis ligomis, antsvoriui ir nutukimui.
3. 2010 m. birželio 8 d. Tarybos išvadas dėl gyventojų suvartojamo druskos kiekio mažinimo veiksnių užtikrinant geresnę sveikatą⁽³⁾, kuriose valstybės narės buvo raginamos stiprinti ar plėtoti suderintą ir tvarią nacionalinę mitybos politiką, įskaitant druskos suvartojimo mažinimo programas, kad druskos suvartojimas būtų sumažintas iki tinkamo lygio.
4. Nacionalinių iniciatyvų dėl tam tikrų maisto medžiagų ES programą⁽⁴⁾, kuri buvo sukurta 2011 m. po to, kai nacionalinių druskos suvartojimo mažinimo iniciatyvų ES programa⁽⁵⁾ davė teigiamų rezultatų, ir kuri 2012 m. buvo papildyta I priedu dėl sočiųjų riebalų⁽⁶⁾, o 2015 m. – II priedu dėl pridėtų cukrų⁽⁷⁾; šioje programoje pateiktos politinės veiksmų gairės.
5. 2014 m. birželio 20 d. Tarybos išvadas dėl mitybos ir fizinio aktyvumo⁽⁸⁾ ir veiksmų planą vaikų nutukimo srityje, kuriuose pripažįstamas ligų prevencijos teigiamas poveikis tiek gyventojams, tiek sveikatos priežiūros sistemoms, taip pat sveikos mitybos svarba mažinant lėtinių susirgimų ir neužkrečiamųjų ligų riziką ir kuriuose valstybės narės raginamos toliau sveiką mitybą laikyti vienu iš svarbiausių prioritetų ir taip prisidėti prie ES piliečių geresnės sveikatos bei gyvenimo kokybės ir sveikatos priežiūros sistemų tvarumo.
6. ES valstybių narių paramą 2013 m. gegužės 27 d. Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) visuotiniam neužkrečiamųjų ligų prevencijos ir kontrolės 2013–2020 m. laikotarpiu veiksmų planui⁽⁹⁾, kuriame buvo raginama prevencijos priemonėmis išvengiamo ir išvengiamo sergamumo, mirtingumo ir negalios dėl neužkrečiamųjų ligų našta mažinti vykdant įvairiašakę bendrą veiklą ir bendradarbiavimą nacionaliniu, regionų ir pasauliniu lygmenimis, kad gyventojai pasiektų aukščiausius įmanomus sveikatos ir produktyvumo standartus kiekviename amžiaus tarpsnyje ir kad tos ligos nebekliudytų gerovei ir socialiniam bei ekonominiam vystymuisi.

⁽¹⁾ OL C 326, 2012 10 26, p. 47 (konsoliduota redakcija).

⁽²⁾ Dok. 15612/07.

⁽³⁾ OL C 305, 2010 11 11, p. 3.

⁽⁴⁾ http://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/docs/euframework_national_nutrients_en.pdf

⁽⁵⁾ http://ec.europa.eu/health/archive/ph_determinants/life_style/nutrition/documents/salt_initiative.pdf

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/docs/saturated_fat_eufnism_en.pdf

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/docs/added_sugars_en.pdf

⁽⁸⁾ OL C 213, 2014 7 8, p. 1.

⁽⁹⁾ http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/94384/1/9789241506236_eng.pdf

7. Komisijos ataskaitos Europos Parlamentui ir Tarybai dėl riebalų rūgščių transizomerų maisto produktuose ir Europos Sąjungos gyventojų mityboje ⁽¹⁾ išvadas.
8. Konferenciją maisto produktų gerinimo klausimais, kurią 2016 m. vasario 22–23 d. Amsterdame surengė pirmininkaujanti valstybė narė ⁽²⁾ ir kurioje dauguma valstybių narių ir Norvegija bei Šveicarija, taip pat maisto tvarkymo subjektai ir sveikatos srities nevyriausybinės organizacijos patvirtino veiksmų maisto produktų gerinimo srityje gaires ⁽³⁾, kad būtų imtasi darnesnių veiksmų siekiant laipsniškai pereiti prie sveikesnių produktų pasiūlos.

SU SUSIRŪPINIMU PAŽYMI, KAD

9. Antsvorio, nutukimo ir kitų su mityba susijusių neužkrečiamųjų ligų paplitimas tarp Europos gyventojų yra pernelyg didelis ir vis didėja. Dėl šios priežasties mažėja tikėtina gyvenimo trukmė, prastėja Sąjungos piliečių gyvenimo kokybė ir nukenčia visuomenė, kadangi, pavyzdžiui, tai kelia grėsmę, kad pritrūks sveikos ir tvarios darbo jėgos, ir dėl to patiriama didelių sveikatos priežiūros išlaidų, o tai gali pakenkti sveikatos priežiūros sistemų tvarumui. Taigi, šis reiškinys sukuria ekonominę naštą Sąjungai ir jos valstybėms narėms.
10. Konkrečiai, rimtą susirūpinimą kelia didelis vaikų antsvorio ir nutukimo paplitimas ir tokio paplitimo didėjimas, dėl kurių reikia imtis ryžtingų ir suderintų veiksmų, kurių jau imtasi valstybių narių, Sąjungos ir Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) lygmenimis ⁽⁴⁾.
11. Šioje srityje svarbus vaidmuo, greta su kitais su gyvenimo būdu susijusiais dalykais, tenka mitybai: daugelio europiečių mityboje yra per daug druskos, sočiųjų riebalų, cukrų ir jų suvartojamo maisto energinė vertė yra per didelė, daugiausia dėl to, kad vartojami perdirbti maisto produktai ar paruošti maisto produktai, be to, dauguma žmonių nevartoja pakankamai vaisių, daržovių ir visų grūdų dalių produktų. Kai kuriose valstybėse narėse žmonių mityboje vis dar esama itin daug transriebalų rūgščių.

PRIPAŽISTA, KAD

12. Kad žmonių mityba gerėtų, pasirinkti sveiką maistą turėtų būti lengva.

Norint pasiekti tokį tikslą, reikia laikytis holistinio požiūrio: nacionaliniu ir vietos lygmenimis diegiant politiką ir vykdamas veiksmus labai svarbi fizinė ir socialinė aplinka, kuri remtų ir skatintų sveikus maisto vartojimo įpročius, taip pat objektyvi maistingumo informacija bei visuomenės sveikatos aspektus apimantis ugdymas.

Maisto produktų gerinimas, be kita ko, mažinant druskos, sočiųjų riebalų, pridėtų cukrų ⁽⁵⁾ kieki bei energinę vertę, taip pat gerinant mažų ir (arba) sumažintų porcijų ⁽⁶⁾ pasiūlą, yra svarbi priemonė siekiant užtikrinti, kad pasirinkti sveiką maistą būtų lengva. Iš esmės dėl tokio mažinimo neturėtų didėti energinė vertė ⁽⁷⁾ ir blogėti produktų kokybė bei sauga.

13. Siekiant tokio poveikio daugumai gyventojų, visų pirma vaikams ir pažeidžiamoms grupėms, reikia daugiau dėmesio skirti pagrindiniams produktams, kasdien vartojamiems daugumos Europos gyventojų.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/food/safety/docs/fs_labelling-nutrition_trans-fats-report_en.pdf

⁽²⁾ <http://english.eu2016.nl/events/2016/02/22/thematic-conference-on-product-improvement>

⁽³⁾ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/formulieren/2016/02/22/roadmap-for-action-on-food-product-improvement>

⁽⁴⁾ Sąrašas nebaigtinis: ES strategija su mityba, antsvoriu ir nutukimu susijusioms sveikatos problemoms spręsti (2007 m.); (Jungtinių Tautų) Generalinės Asamblėjos aukšto lygio susitikime neužkrečiamųjų ligų prevencijos ir kontrolės klausimais priimta politinė deklaracija (2011 m.); PSO parengtas Europos maisto produktų ir mitybos politikos 2015–2020 m. laikotarpiu veiksmų planas; Vienos deklaracija dėl mitybos ir neužkrečiamųjų ligų įgyvendinant strategiją „Sveikata 2020“; 2014–2020 m. ES veiksmų planas vaikų nutukimo srityje.

⁽⁵⁾ Pagal Nacionalinių iniciatyvų dėl tam tikrų maisto medžiagų ES programos (http://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/docs/added_sugars_en.pdf) II priedą „pridėti cukrūs“ tai – sacharozė, fruktozė, gliukozė, krakmolo hidrolizatai (gliukozės sirupas, koncentruotas fruktozės sirupas) ir kiti atskiri cukraus preparatai, naudojami atskirai ar pridedami ruošiant ir gaminant maisto produktus, taip pat cukrūs, esantys meduje, sirupuose, vaisių sultyse ir vaisių sulčių koncentratuose.

⁽⁶⁾ Kai kurie maisto produktai yra supakuojami (sausainiai, šokolado plytelės, pieno gėrimai, jogurtai, riešutai, salotos, konservai ir pan.) arba parduodami (mėsainiai, patiekalai valgyklose ir pan.) porcijomis, kurios yra tokios, kad būtų suvartojamos iškart arba atidarius pakuotę. Nesama unifikuotų tokių porcijų „dydžių“, tačiau akivaizdu, kad gamintojo parinktas dydis yra aiškus skatinimas tokio dydžio porciją ir suvartoti, kadangi žmonės vengia švaistyti maistą. Mažesnės porcijos vartotojui suteikia daugiau lankstumo, kadangi valgyti antrą porciją bus pasirenkama tik gerai pagalvojus.

⁽⁷⁾ Vis dėlto, nors energinė vertė ir liktų nepakitusi, sočiųjų riebalų ar pridėtų cukrų kiekių mažinimą galėtų paskatinti didesnis rekomenduojamų maistingųjų komponentų, kurių apskritai vartojama nepakankamai (pvz., ląstelienos, vaisių ir daržovių), vartojimas.

14. Užtikrinus geresnių maisto produktų prieinamumą ir įperkamumą gali būti prisidėta prie siekio sumažinti sveikatos skirtumus įgyvendinimo, kadangi pažeidžiamos grupės, kurioms gali būti sunku pasirinkti sveikus maisto produktus, lengviau apsispręstų pirkti geresnius produktus, jei tokių produktų pasiūla taptų platesnė.
15. Vyriausybės yra atsakingos už visuomenės sveikatos tikslų nustatymą; šių tikslų vėliau turėtų būti siekiama bendradarbiaujant su maisto tvarkymo subjektais ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais. Maisto tvarkymo subjektai (⁽¹⁾), dalyvaujantys visoje maisto tiekimo grandinėje, yra atsakingi už tai, kad būtų gerinami jų siūlomi produktai ir patiekalai, ir tai darydami padeda sudaryti galimybes lengvai pasirinkti sveiką maistą. Gairės dėl maisto produktų, kuriuos turi tiekti viešosios įstaigos (pvz., ligoninės, mokyklos, pagyvenusių žmonių ar studentų rezidencijos), be kita ko, vykdant viešuosius pirkimus, sudėties taip pat gali būti svarbios remiant šiuos tikslus.
16. Esama padėtis valstybėse narėse skiriasi: kai kurios iš jų jau nemažai nuveikė maisto produktų gerinimo srityje, pavyzdžiui, nustatydamos produktų sudėties kriterijus, kriterijus, taikomus maitinimui mokyklose ir kitiems maisto produktams, tiekiamiems vykdant viešuosius pirkimus, kai tvirtinami maisto tvarkymo subjektų pasiūlymai, kriterijus, susijusius su ženklinimu arba maisto produktų pardavimu vaikams, ir porcijų dydžiui taikomus kriterijus.
17. Kultūriniai pasirinkimo ir mitybos įpročių skirtumai iš dalies gali nulemti taikytiną požiūrį, druskos, sočiųjų riebalų ir pridėtų cukrų kiekio mažinimo spartą bei galutinius rezultatus. Taikant bet kurį požiūrį reikėtų pripažinti šiuos kultūrinius skirtumus ir mitybos įpročius. Vietos ir tradiciniai maisto produktai, įskaitant produktus, kurių pavadinime pateikiama geografinė nuoroda (⁽²⁾), neatsiejami nuo šalies kultūros ir paveldo, galėtų būti traktuojami atskirai, atsižvelgiant į aplinkybes šalyje, pavyzdžiui, į tai, kokią dalį jie sudaro bendrame maisto produktų suvartojime.
18. Druska, sotieji riebalai ir pridėti cukrūs maisto produktuose turėtų būti laipsniškai mažinami, siekiant sudaryti sąlygas tam, kad geresni produktai taptų priimtini vartotojams. Ypatingo dėmesio reikalauja kūdikiams ir vaikams skirtas maistas, siekiant, kad būtų ugdomas potraukis įvairiam maistui, įskaitant vaisius ir daržoves, ir kad nuo ankstyvo amžiaus nebūtų labiau mėgstami daug cukraus ir daug druskos turintys maisto produktai.
19. Vidaus rinkoje maisto produktais plačiai prekiaujama tarpvalstybiniu mastu; todėl norint gerinti produktus reikalingas tarpvalstybinis bendradarbiavimas, kad šis procesas būtų veiksmingas visuomenės sveikatos ir pramonės atžvilgiu, taip užtikrinant aukšto lygio vartotojų ir sveikatos apsaugą bei geresnį vidaus rinkos veikimą.
20. Mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVI), kurios pageidautų dalyvauti maisto produktų gerinimo iniciatyvose, gali trūkti reikiamų išteklių ar gebėjimų darbui maisto produktų gerinimo srityje. Atsižvelgiant į MVI rinkos dalį, svarbu didinti MVI informuotumą ir skatinti jas remti bei skirti joms dėmesio įgyvendinant savanoriško keitimosi žiniomis ir geriausios praktikos pavyzdžiais priemones.
21. Maisto produktų sudėties gerinimas sukuria didelį potencialą inovacijų ir verslo galimybių požiūriu ir gali padėti įgyti pranašumą rinkoje. Bendrovėse didesnė geresnių maisto produktų kūrimo ir rinkodaros investicijų darna yra pageidautina ir laukiama, siekiant, kad būtų populiarinami sveikiausi bendrovių gaminių asortimente esantys maisto produktai ir sveikiausius maisto produktus būtų lengva pasirinkti.
22. Bendrovių mitybos ir sveikatingumo srities veiklos, konkrečiai susijusios su maisto produktų kokybės gerinimu, įtraukimas į bendrovių socialinės atsakomybės audito iniciatyvas galėtų būti vertinga paskata.
23. Moksliniai tyrimai suteikia reikalingos informacijos nustatant patikimą požiūrį, taikytiną maisto produktų gerinimui. Apskritai pirmiems svarbiems gerinimo žingsniams turima reikalingos praktinės patirties, bet tokia informacija galėtų būti aktyviau platinama ir naudojama.
24. Duomenys apie dabartinį suvartojimą ir produktų sudėtį sudaro galimybes nukreipti veiksmus į aktualiausias produktų grupes. Tokių duomenų skaidrumas ir prieinamumas sudaro palankias sąlygas gerosios patirties diegimui.
25. Nuolatinė, skaidri, patikima ir nepriklausoma produktų sudėties stebėseną yra itin svarbi siekiant gauti išsamios informacijos apie padėtį rinkoje ir veiksmų, kurių imtasi, rezultatus.
26. Kiti veiksniai, tokie kaip technologinės galimybės, maisto sauga ir darnumo tikslai, gali turėti įtakos rezultatams maisto produktų gerinimo srityje.

(¹) Ši sąvoka apima, be kita ko, gamintojus, mažmenininkus, viešojo maitinimo įstaigas, barus, restoranus ir kitus maisto tiekėjus.

(²) <http://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/intellectual-property/geographical-indications/>

RAGINA VALSTYBES NARES

27. Ne vėliau kaip 2017 m. pabaigoje bendradarbiaujant su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais parengti nacionalinį maisto produktų gerinimo planą, kuris būtų arba naujas planas, arba integruotas į esamą planą, kad ne vėliau kaip 2020 m. vartotojai galėtų lengviau pasirinkti sveikus produktus – užtikrinant didesnę maisto produktų su mažesniais druskos, sočiųjų riebalų, pridėtų cukrų kiekiais, mažesne energine verte pasiūlą, prireikus mažinant porcijų dydį – ir kad būtų teikiama informacija apie perdirbtų maisto produktų maistinę sudėtį. Vietos ir tradiciniai maisto produktai, įskaitant produktus, kurių pavadinime pateikiama geografinė nuoroda ⁽¹⁾, neatsiejami nuo šalies kultūros ir paveldo, galėtų būti traktuojami atskirai, atsižvelgiant į aplinkybes šalyje, pavyzdžiui, į tai, kokią dalį jie sudaro bendrame maisto produktų suvartojime.
28. Visapusiškai pasinaudoti visomis esamomis struktūromis ir priemonėmis, be kita ko, ES sveikatos politikos platformos ⁽²⁾ internetinėmis priemonėmis, kad būtų dalijamasi patirtimi naujų iniciatyvų ir veiksmų srityje, taip pat geriausios praktikos, kuria siekiama propaguoti maisto produktų gerinimą, pavyzdžiais.

RAGINA VALSTYBES NARES IR KOMISIJA

29. Mitybos ir fizinio aktyvumo aukšto lygio grupės lygmeniu ⁽³⁾ reguliariai, bent kas dvejus metus, teikti ataskaitas apie padarytą pažangą maisto produktų gerinimo iniciatyvų srityje ir dalytis lyginamaisiais standartais, jei tokie yra, geriausios įgyvendinimo praktikos pavyzdžiais ir rezultatais.
30. Integruoti maisto produktų gerinimo įvairiapusiškumą į veiksmus, kurių imamasi, įtraukiant atstovus, atsakingus už sveikatos, žemės ūkio, maisto, ekonomikos ir platinimo, inovacijų, mokslinių tyrimų ir vidaus rinkos sritis.
31. Remti technologijų ir mokslinių tyrimų projektus maisto produktų gerinimo srityje, kuriais siekiama plėtoti ir taikyti patikimas bei naujausias mokslines žinias.
32. Didinti MVĮ informuotumą ir sudaryti palankesnes sąlygas jų dalyvavimui, pvz., remiant mokslinių tyrimų projektus, kuriais siekiama gerinti maisto produktų sudėtį, skleidžiant informaciją apie maisto produktų gerinimo būdus ir taikant kriterijus, susijusius su maisto produktų gerinimu, atitinkamiems struktūriniais fondams, taip suteikiant MVĮ įperkamus sprendimus vykdant maisto produktų gerinimo veiklą.

RAGINA KOMISIJA

33. Įvertinti esamus lyginamuosius standartus, taikomus druskos ir sočiųjų riebalų mažinimui Nacionalinių iniciatyvų dėl druskos ES programos ir Nacionalinių iniciatyvų dėl tam tikrų maisto medžiagų ES programos kontekste, ir padėti aukšto lygio grupei per aiškiai nustatytą laikotarpį parengti naujus galimus lyginamuosius standartus.
34. Atsižvelgiant į kiekvienos valstybės narės kompetenciją, toliau Sąjungos lygmeniu įtraukti atitinkamus suinteresuotuosius subjektus, be kita ko, maisto tvarkymo subjektus, į maisto produktų gerinimo procesą, pasitelkiant šias priemones:
- a) toliau remiant Mitybos ir fizinio aktyvumo aukšto lygio grupės ir ES veiklos programos, skirtos tinkamai mitybai, fiziniam aktyvumui ir sveikatingumui skatinti ⁽⁴⁾, veiksmų koordinavimą ir bendrą vykdymą, kad vyktų konkretnės diskusijos ir keitimasis informacija apie maisto produktų gerinimą;
 - b) ES veiklos programos, skirtos tinkamai mitybai, fiziniam aktyvumui ir sveikatingumui skatinti, kontekste sukūriant darbo grupes, kurių sudėtyje būtų ekspertai, atstovaujantys tiek valstybėms narėms, tiek suinteresuotiesiems subjektams, siekiant:
 - gerinti stebėsenos veiklos metodiką ir kokybę bei keistis jos rezultatais ⁽⁵⁾,
 - siūlyti galimus druskai, sotiesiems riebalams, pridėtiems cukrumis ir, atitinkamais atvejais, porcijų dydžiams taikytinus kriterijus, skirtus įvairioms maisto produktų kategorijoms visoje maisto tiekimo grandinėje,
 - ieškoti kitų galimų būdų užtikrinti, kad sveikų maisto produktų būtų siūloma daugiau, visų pirma, be kita ko, didinant naudingųjų maistinių medžiagų, kurias rekomenduojama vartoti, tačiau kurių suvartojama nepakankamai, kiekį;

⁽¹⁾ <http://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/intellectual-property/geographical-indications/>

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/health/interest_groups/policy_platform/index_en.htm

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/high_level_group/index_en.htm

⁽⁴⁾ http://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/platform/index_en.htm

⁽⁵⁾ Vykdam stebėseną dėmesys turėtų būti sutelktas daugiau į bendrą cukrų kiekį, o ne į pridėtus cukrus, kadangi (šiuo metu) galima iširti tik bendrą cukrų kiekį.

c) remiant aiškia, skaidrią ir lanksčią darbo tvarką (pvz., keičiantis informacija elektroninėmis priemonėmis ir teikiant rekomendacijas dėl viešojo ir privatačio sektorių bendradarbiavimo) ir viešai skelbiant duomenis apie darbo grupių padarytą pažangą ir pasiektus rezultatus, pavyzdžiui, per elektroninę ES sveikatos politikos platformą, kad grupių darbas būtų optimizuotas.

35. Toliau remti mokslinės bazės, stebėsenos ir duomenų rinkimo bei dalijimosi jais ES lygmeniu geresnių produktų, vartojimo ir naujų gamybos metodų srityse gerinimą.

Stebėti pažangą, kuri išryškės įgyvendinant Bendrus veiksmus dėl mitybos ir fizinio aktyvumo (JANPA) ⁽¹⁾, kuriuos koordinuoja Prancūzija, ir kuri turi būti vertinama atsižvelgiant į PSO Europos biuro, Europos Komisijos ir Jungtinių Tyrimų Centro (JRC) vykdomą veiklą.

36. Prašyti JRC dalyvauti ES veiklos programos kontekste priimtų maisto produktų gerinimo srities įsipareigojimų, kurie turėtų būti išmatuojami, palyginami ir stebimi patikimu ir skaidriu būdu, savarankiškame tikrinime ir stebėsenoje.

37. Labiau koordinuoti ir derinti mokslinių tyrimų veiklą ir atviruosius mokslinių tyrimų duomenis, kad būtų remiamas geresnių maisto produktų kūrimas per bendro programavimo iniciatyvą „Sveika mityba – sveikas gyvenimas“.

38. Kai įmanoma, glaudžiai koordinuoti visą naują maisto produktų gerinimo srities veiklą su esamomis grupėmis ir iniciatyvomis, pavyzdžiui, JANPA ir PSO Europos druskos suvartojimo mažinimo veiksmų tinklu (ESAN; tinklo veiklą koordinuoja Šveicarija).

39. Sudaryti palankesnes sąlygas keitimuisi geriausios praktikos pavyzdžiais, visų pirma vykdant šiuos veiksmus:

a) elektroninėje daugiašalėje įvairių suinteresuotųjų subjektų ES sveikatos politikos platformoje sukuriant specialius tinklalapius, skirtus maisto produktų gerinimui, kai įmanoma, sukuriant saitus į esamas duomenų bazines, kuriuose visi dalyvaujantys suinteresuotieji subjektai galėtų dalytis patirtimi, problemomis, žiniomis, pademonstruoti rezultatus, identifikuoti kliūtis ES vidaus rinkoje ir keistis galimais šių kliūčių šalinimo sprendimais;

b) teikiant naujausią informaciją visiems suinteresuotiesiems subjektams apie numatomus ir įgyvendintus veiksmus reguliariuose aukšto lygio grupės ir ES veiklos programos, skirtos tinkamai mitybai, fiziniam aktyvumui ir sveikatingumui skatinti, susitikimuose.

⁽¹⁾ <http://www.janpa.eu/>

Tarybos išvados dėl tolesnių veiksmų pagal bendros sveikatos koncepciją siekiant kovoti su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms

(2016/C 269/05)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA

1. PRIMENA 2001 m. lapkričio 15 d. Tarybos rekomendaciją dėl apdairaus antimikrobinų medžiagų naudojimo medicinoje⁽¹⁾ bei 2005 m. gruodžio mėn. ir 2010 m. balandžio mėn. Komisijos ataskaitas Tarybai dėl jos įgyvendinimo⁽²⁾ ir 2009 m. birželio 9 d. Tarybos rekomendaciją dėl pacientų saugos ir su sveikatos priežiūra susijusių infekcijų prevencijos ir kontrolės⁽³⁾ bei 2012 m. lapkričio mėn. ir 2014 m. birželio mėn. Komisijos ataskaitas Tarybai dėl jos įgyvendinimo⁽⁴⁾.
2. PRIMENA 2008 m. birželio 10 d. Tarybos išvadas dėl antimikrobinio atsparumo⁽⁵⁾, 2009 m. gruodžio 1 d. Tarybos išvadas dėl inovacinių paskatų veiksmingų antibiotikų srityje⁽⁶⁾, 2012 m. birželio 22 d. Tarybos išvadas dėl atsparumo antimikrobinėms medžiagoms (AAM) poveikio žmonių sveikatos sektoriuje ir veterinarijos sektoriuje (koncepcija „Viena sveikata“)⁽⁷⁾ ir 2014 m. gruodžio 1 d. Tarybos išvadas dėl pacientų saugos ir priežiūros kokybės, įskaitant su sveikatos priežiūra susijusių infekcijų prevenciją bei kontrolę ir atsparumą antimikrobinėms medžiagoms⁽⁸⁾.
3. PRIMENA 2011 m. gegužės 12 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl atsparumo antibiotikams⁽⁹⁾, 2011 m. spalio 27 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl grėsmės visuomenės sveikatai dėl atsparumo antimikrobinėms medžiagoms⁽¹⁰⁾, 2012 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento rezoliuciją „Mikrobų keliamos problemos. Atsparumo antimikrobinėms medžiagoms keliamos grėsmės“⁽¹¹⁾ ir 2015 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento rezoliuciją „Saugesnė sveikatos priežiūra Europoje: pacientų saugumo didinimas ir kova su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms“⁽¹²⁾.
4. PRIMENA 2001 m. Bendrijos kovos su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms strategiją⁽¹³⁾, 2011 m. lapkričio 15 d. Europos Komisijos komunikatą „Kovos su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms keliamomis grėsmėmis veiksmų planas“⁽¹⁴⁾ ir Europos Komisijos 5 metų veiksmų plano vertinimo išvadas.
5. PALANKIAI VERTINA Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) parengtą Pasaulinį kovos su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms veiksmų planą⁽¹⁵⁾, prie kurio parengimo prisidėjo Maisto ir žemės ūkio organizacija (FAO) bei Pasaulinė gyvūnų sveikatos organizacija (OIE); jį 2015 m. gegužės mėn. vieningai priėmė 68-a Pasaulio sveikatos asamblėja ir jame visos Pasaulio sveikatos organizacijos valstybės narės raginamos iki 2017 m. vidurio įgyvendinti nacionalinius kovos su AAM veiksmų planus.
6. PALANKIAI VERTINA 2015 m. birželio mėn. FAO 39-oje konferencijoje priimtą Rezoliuciją dėl atsparumo antimikrobinėms medžiagoms ir 2015 m. gegužės mėn. pasaulinėje OIE delegatų asamblėjoje priimtą Rezoliuciją dėl kovos su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms ir skatinimo apdairiai naudoti antimikrobines medžiagas auginant gyvūnus.
7. PALANKIAI VERTINA Komisijos *Codex Alimentarius* iniciatyvą⁽¹⁶⁾ dėl poreikio peržiūrėti ir atnaujinti su AAM susijusių standartus, kodeksus ir gaires.
8. PALANKIAI VERTINA kitas tarptautines ir regionines iniciatyvas, pavyzdžiui, G 7 pareikimą dėl atsparumo antimikrobinėms medžiagoms⁽¹⁷⁾ ir sprendimą atsparumo antimikrobinėms medžiagoms klausimą įtraukti į G 20 darbotvarkę.
9. PRIMENA, kad Sąjungos veiksmai žmonių sveikatos srityje yra apibrėžti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 168 straipsnyje.

(1) OL L 34, 2002 2 5, p. 13.

(2) Dok. 5427/06 [COM(2005) 684 final] ir 8493/10 [COM(2010) 141 final].

(3) OL C 151, 2009 7 3, p. 1.

(4) Dok. COM(2012) 658 ir COM(2014) 371.

(5) Dok. 9637/08.

(6) OL C 302, 2009 12 12, p. 10.

(7) OL C 211, 2012 7 18, p. 2.

(8) OL C 438, 2014 12 6, p. 7.

(9) P7_TA(2011)0238.

(10) P7_TA(2011)0473.

(11) 2012/2041 (INI).

(12) 2014/2207 (INI).

(13) COM(2001) 333 final, I tomas.

(14) Dok. 16939/11 [COM(2011) 748].

(15) http://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA68/A68_CONF1Rev1-en.pdf?ua=1

(16) CAC 39-CL-2015/21

(17) https://www.g7germany.de/Content/EN/Artikel/2015/06_en/g7-gipfel-dokumente_en.html

10. PRIMENA, kad atsparumas antimikrobinėms medžiagoms yra tarpvalstybinio pobūdžio grėsmė sveikatai, kurios atskirai viena valstybė narė nėra pajėgi pašalinti ir kurios neįmanoma apriboti geografiniu regionu ar valstybe narė, todėl tam reikia intensyvaus valstybių narių bendradarbiavimo ir veiksmų koordinavimo, kaip nurodyta 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendime Nr. 1082/2013/ES dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai ⁽¹⁾.
11. PRIMENA, kad veterinarijos sektoriuje jau imtasi ir imamasi teisėkūros ir su teisėkūra nesusijusių priemonių ES lygmeniu dėl veiksmų koordinavimo ir bendro ES požiūrio užtikrinimo siekiant sumažinti AAM keliamą riziką. Šios priemonės visų pirma apima tas, kurios nustatytos 2003 m. rugsėjo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1831/2003 dėl priedų, skirtų naudoti gyvūnų mityboje ⁽²⁾, ir jomis draudžiama naudoti antibiotikus kaip augimą skatinančias medžiagas, 2013 m. lapkričio 12 d. Komisijos įgyvendinimo sprendime 2013/652/ES dėl zoonotinių ir simbiotinių bakterijų atsparumo antimikrobinėms medžiagoms stebėjimo ir ataskaitų teikimo ⁽³⁾, Komisijos sprendimuose, priimtuose taikant nurodytas procedūras pagal Direktyvą 2001/82/EB, kuriais nustatomi vaistų, į kurių sudėtį įeina itin svarbios antimikrobinės medžiagos, rinkodaros leidimų pakeitimai siekiant atsižvelgti į priemones, nukreiptas prieš AAM plėtojimąsi, ir Racionalaus antimikrobinų medžiagų naudojimo veterinarijoje gairėse (2015/C 299/04) ⁽⁴⁾.
12. PALANKIAI VERTINA Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) ir Pasaulio banko vykdomą darbą AAM ekonominio poveikio srityje.
13. IŠREIŠKIA SUSIRŪPINIMĄ dėl EBPO pateiktų duomenų, kuriais remiantis apskaičiuota, kad kasmet pasaulyje gali būti maždaug 700 000 mirties atvejų dėl AAM. Palyginti su situacija, jei AAM neegzistuos, ekonominis poveikis, siejamas su dabartinėmis AAM vertėmis, EBPO šalyse 2020 m. gali siekti apie 0,03 %, 2030 m. – 0,07 % ir 2050 m. – 0,16 % BVP. Susumavus tai sudarytų maždaug 2,9 trln. USD vertės nuostolių iki 2050 m. ⁽⁵⁾
14. PRIPAŽIŠTA Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro (ECDC), Europos maisto saugos tarnybos (EFSA) ir Europos vaistų agentūros (EMA) paskelbtas mokslines nuomones ir ataskaitas apie atsparumą antimikrobinėms medžiagoms.
15. PRIPAŽIŠTA, kad dėl problemos sudėtingumo, jos tarpvalstybinio masto ir didelės ekonominės naštos AAM poveikis yra didesnis nei sunkios pasekmės žmonių ir gyvūnų sveikatai; AAM yra tapęs pasauline visuomenės sveikatos problema, kuri daro įtaką visai visuomenei ir dėl kurios reikia imtis skubių koordinuotų įvairių sektorių apimančių veiksmų, prireikus remiantis atsargumo principu ⁽⁶⁾.
16. PABRĖŽIA, kad siekiant skatinti naujų antimikrobinų medžiagų, alternatyvių terapijų ir (greitos) diagnostikos plėtojimą, reikia ES ir pasaulio lygmenimis koordinuoti veiksmus ir bendradarbiauti mokslinių tyrimų programų ir paskatų srityje, ir PRIPAŽIŠTA darbą, padarytą įgyvendinant naujoviškų vaistų iniciatyvos projektą „DRIVE-AB“ (reinvesticijų į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą skatinimas ir atsakingas antibiotikų vartojimas), AAM peržiūros grupės pasiūlymus ⁽⁷⁾, bendro programavimo iniciatyvą AAM srityje ⁽⁸⁾ ir kt.
17. AKCENTUOJA, kad itin svarbu, kad valstybės narės aktyviau bendradarbiautų tarpusavyje ir su Komisija bei farmacijos pramone dėl mažesnio prieinamumo, įskaitant galimą antimikrobinų medžiagų pašalinimą iš rinkos, dėl kurio gali pritrūkti antimikrobinų medžiagų ir gali būti neadekvačiu mastu taikoma pakaitinė terapija.
18. PABRĖŽIA, kad siekiant pažangos kovoje su AAM naujajame ES veiksmų plane turėtų būti nustatyti išmatuojami (aiškiai apibrėžti kiekybiniai ar kokybiniai) tikslai, lyginamieji standartai ir veiksmingos priemonės šiems tikslams pasiekti.
19. PABRĖŽIA, kad kovos su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms sėkmė labai priklauso nuo Vyriausybės įsipareigojimo ir pasiryžimo imtis veiksmų, kuriais būtų užtikrinamas pagal bendros sveikatos koncepciją parengtų iniciatyvų įgyvendinimas įtraukiant visus susijusius sektorius, ir nuo ES valstybių narių noro bendradarbiauti ES viduje ir tarptautiniu lygmeniu.

⁽¹⁾ OL L 293, 2013 11 5, p. 1.

⁽²⁾ OL L 268, 2003 10 18, p. 29.

⁽³⁾ OL L 303, 2013 11 14, p. 26.

⁽⁴⁾ OL C 299, 2015 9 11, p. 7.

⁽⁵⁾ <http://www.oecd.org/els/health-systems/Antimicrobial-Resistance-in-G7-Countries-and-Beyond.pdf>;
NB. Cituojamoje ataskaitoje trilijonas yra lygus 10¹².

⁽⁶⁾ Komisijos komunikatas dėl atsargumo principo (2000 m. vasario 2 d., COM(2000) 1 *final*).

⁽⁷⁾ Vadovas J. O'Neill (http://amr-review.org/).

⁽⁸⁾ <http://www.jpiaamr.eu/>

20. PALANKIAI VERTINA 2016 m. vasario 9–10 d. Amsterdame įvykusią ES ministrų konferenciją „Bendra sveikata. AAM“⁽¹⁾, kurioje buvo pareikšta politinė valia kovoti su AAM problema pasitelkiant bendros sveikatos koncepciją, be kita ko, užtikrinant glaudesnę valstybių narių bendradarbiavimą naudojantis ES bendros sveikatos tinklu AAM klausimais. ES bendros sveikatos tinklas nebus nauja valdymo struktūra, bet jis veiks rengiant esamų žmonių sveikatos, maisto ir veterinarijos srityse dirbančių grupių ar organų, pavyzdžiui, AAM darbo grupės ir Sveikatos saugumo komiteto, bendrus posėdžius. ES bendros sveikatos tinklu bus reguliariai naudojama siekiant apsvarstyti su AAM susijusius klausimus iš bendros sveikatos koncepcijos perspektyvos, *inter alia*, valstybės narės keisis informacija apie pažangą, padarytą įgyvendinant nacionalinius kovos su AAM veiksmų planus ir plėtojant bei įgyvendinant ES veiksmų planą.

21. RAGINA VALSTYBES NARES:

- 1) iki 2017 m. vidurio turėti parengtą Kovos su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms nacionalinį veiksmų planą, grindžiamą bendros sveikatos koncepcija ir suderintą su PSO pasaulinio veiksmų plano tikslais. Nacionaliniame veiksmų plane, pritaikytame prie šalies padėties, turėtų būti:
 - a) užtikrinta, kad įvairių sričių priemonėmis ir veiksmais būtų atsižvelgiama į visuomenės sveikatos problemas dėl AAM;
 - b) jis turėtų būti parengtas ir įgyvendinamas bendradarbiaujant visoms atitinkamoms ministerijoms ir atitinkamiems viešojo ir privačiojo sektorių suinteresuotiesiems subjektams;
 - c) įtraukti išmatuojami tikslai sumažinti žmonių ir gyvūnų infekcijų kiekį, mažinti antimikrobinę medžiagų naudojimą žmonių sveikatos ir veterinarijos sektoriuose ir atsparumą antimikrobinėms medžiagoms visose srityse. Šie tikslai galėtų būti kokybiniai ir (arba) kiekybiniai ir jų reikėtų siekti veiksmingomis priemonėmis, pritaikytomis prie valstybių narių nacionalinės padėties;
 - d) įtrauktos AAM rizikos mažinimo priemonės ir racionalaus antimikrobinę medžiagų naudojimo veterinarijoje priemonės pagal ES⁽²⁾ ir nacionalines gaires, įskaitant veiksmus, kuriais užkertamas kelias nuolatiniame prevenciniam veterinarinių antimikrobinę medžiagų naudojimui, ir veiksmus, kuriais apribojamas itin žmonių sveikatai svarbių antimikrobinę medžiagų naudojimas gyvūnams (pvz., naudojimas remiantis jautrumo antimikrobinėms medžiagoms tyrimu);
 - e) įtrauktos AAM rizikos mažinimo priemonės ir racionalaus antimikrobinę medžiagų naudojimo medicinoje priemonės, įskaitant veiksmus, kuriais tobulinama vaistų skyrimo praktika ir racionalus žmonių sveikatai itin svarbių antimikrobinę medžiagų naudojimas (pvz., naudojimas remiantis jautrumo antimikrobinėms medžiagoms tyrimu);
 - f) įtrauktas nacionalinių veiksmų planų įgyvendinimo ir jų pažangos stebėsenos mechanizmas, be kita ko, tai, kaip toliau stiprinti priežiūrą ir gerinti ECDC, EFSA ir EMA perduodamų duomenų apie antimikrobinę medžiagų naudojimą ir duomenų apie žmonių, gyvūnų, maisto grandinės ir galbūt aplinkos atsparumą kokybę ir palyginamumą;
 - g) nurodyta, kaip valstybėje narėje organizuojamas ir užtikrinamas su AAM susijusių teisės aktų vykdymas;
 - h) įtrauktos švietimo programos, jei tinkama, ir tikslinės kampanijos vartotojų, gyvūnų laikytojų ir atitinkamų specialistų informuotumui didinti;
- 2) ES bendros sveikatos tinkle pristatyti savo nacionalinius veiksmų planus ir dalytis geriausios praktikos pavyzdžiais, aptarti politikos galimybes, būdus, kaip geriau koordinuoti atsakymus ir vieniems kitus informuoti apie pažangą, daromą įgyvendinant veiksmų planus;
- 3) remti dialogą su farmacijos pramone siekiant rinkoje išlaikyti esamas veiksmingas antimikrobinę medžiagas, naudojamas medicinoje ir veterinarijoje, ir ieškoti alternatyvių sprendimų siekiant užtikrinti šių antimikrobinę medžiagų prieinamumą rinkoje;
- 4) prisijungti prie esamos bendro programavimo iniciatyvos dėl AAM⁽³⁾ arba sutvirtinti savo išsipareigojimus ją įgyvendinant;

⁽¹⁾ <http://english.eu2016.nl/events/2016/02/10/ministerial-conference-on-amr>

⁽²⁾ Komisijos racionalaus antimikrobinę medžiagų naudojimo veterinarijoje gairės (2015/C 299/04) http://ec.europa.eu/health/antimicrobial_resistance/docs/2015_prudent_use_guidelines_lt.pdf.

⁽³⁾ <http://www.jpiaamr.eu/>

- 5) skatinti ir sudaryti palankesnes sąlygas įgyvendinti priemones, kuriomis užkertamas kelias gyvūnų infekcijoms, pavyzdžiui, naudoti vakcinas ir biologinio saugumo priemones, siekiant mažinti infekcijų keliamą spaudimą ir poreikį naudoti antibiotikus;
- 6) skatinti naudoti diagnostikos priemones, įskaitant greituosius tyrimus, ir jų įtvirtinimą žmonių sveikatos ir veterinarijos sektoriuose kaip antimikrobinų medžiagų skyrimo tobulinimo priemonę.

22. RAGINA VALSTYBES NARES IR KOMISIJA:

- 1) paisant valstybių narių kompetencijos kartu parengti naują visapusišką ES kovos su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms veiksmų planą, grindžiamą bendros sveikatos koncepcija, atsižvelgiant į dabartinio veiksmų plano įvertinimą, 2016 m. vasario 10 d. įvykusios ES ministrų konferencijos „Bendra sveikata. AAM“ diskusijų rezultatus ir PSO pasaulinį veiksmų planą. Į naują ES veiksmų planą turėtų būti įtrauktos tokios priemonės ir išmatuojami ⁽¹⁾ tikslai:
 - a) infekcijų prevencijos priemonės ir racionalaus antimikrobinų medžiagų naudojimo medicinoje ir veterinarijoje užtikrinimo priemonės;
 - b) kovos su neteisėta praktika, susijusia su antimikrobinų medžiagų prekyba ir naudojimu, medicinoje ir veterinarijoje priemonės;
 - c) suderinti žmonių, maisto, gyvūnų ir aplinkos AAM priežiūrą ES lygmeniu;
 - d) per naujo ES veiksmų plano galiojimo laikotarpį sumažinti žmonių, gyvūnų ir aplinkos atsparumą antimikrobinėms medžiagoms Europos Sąjungoje;
 - e) per naujo ES veiksmų plano galiojimo laikotarpį sumažinti valstybių narių antimikrobinų medžiagų naudojimo žmonėms ir gyvūnams skirtumus, tačiau santykinai mažai šių medžiagų naudojančios valstybės narės vis tiek turėtų toliau siekti racionalaus antimikrobinų medžiagų naudojimo;
 - f) per naujo ES veiksmų plano galiojimo laikotarpį sumažinti su sveikatos priežiūra siejamų infekcijų kiekį Europos Sąjungoje;
 - g) parengti pažangos, padarytos sprendžiant AAM klausimą ir įgyvendinant ES veiksmų planą, įvertinimo rodiklius;
- 2) stiprinti valstybių narių tarpusavio, valstybių narių ir Komisijos ir žmonių sveikatos, maisto, veterinarijos, aplinkos, mokslinių tyrimų ir kitų atitinkamų sektorių veiksmų koordinavimą bei bendradarbiavimą ir aktyviai dalyvauti bendrose ES bendros sveikatos tinklo diskusijose, kaip nurodyta 20 punkte;
- 3) Bendros sveikatos tinkle aptarti ES veiksmų plano rengimą, pažangą ir įgyvendinimą;
- 4) siekti parengti plataus užmojo teisėkūros priemones, kuriomis sprendžiamas AAM keliamas rizikos visuomenės sveikatai klausimas srityse, kuriose turima kompetencijos tai daryti, pavyzdžiui, veterinarinių vaistų ir vaisinių pašarų srityje;
- 5) parengti Europos Sąjungos racionalaus antimikrobinų medžiagų naudojimo medicinoje gaires siekiant papildyti nacionalines gaires ir rekomendacijas;
- 6) sukurti savanorišką šalių tarpusavio vertinimo sistemą, pagal kurią vienos ar kelių valstybių narių atstovai vertintų kitų nacionalinius veiksmų planus, apsvaistytų politikos galimybes ir pateiktų rekomendacijų, kad padėtų valstybėms narėms patobulinti nustatytas priemones. Ši šalių tarpusavio vertinimo sistema papildytų kitas esamas vertinimo priemones arba audito veiklą (pvz., ECDC, Sveikatos ir maisto audito ir analizės direktorato ⁽²⁾ arba PSO veiklą);
- 7) užtikrinti, kad ES laikytųsi bendro požiūrio pasaulinėse diskusijose dėl AAM, visų pirma dėl PSO pasaulinio veiksmų plano įgyvendinimo, FAO ir OIE rezoliucijų dėl AAM ir *Codex Alimentarius* ir OIE paskelbtų tarptautinių standartų, susijusių su AAM, įgyvendinimo ir atnaujinimo;

⁽¹⁾ Žr. 18 punktą.

⁽²⁾ Europos Komisijos Sveikatos ir maisto saugos GD Sveikatos ir maisto saugos generalinis direktoratas, buvusi Maisto ir veterinarijos tarnyba.

- 8) Bendros sveikatos tinkle AAM klausimais suderinti esamų ES MTTP iniciatyvų dėl naujų antibiotikų, alternatyvų ir diagnostikos strategines mokslinių tyrimų darbotvarkes, nustatyti prioritetus, grindžiamus visuomenės poreikiais visuomenės sveikatos, gyvūnų sveikatos ir aplinkos srityje, atsižvelgiant į šios srities trūkumų analizę;
- 9) aktyviai dalyvauti rengiant iniciatyvas ir pasiūlymus dėl naujo verslo modelio naujiems antibiotikams į rinką tiekti įgyvendinimo, įskaitant modelius, pagal kuriuos investicijų sąnaudos arba pajamos yra atsietos nuo pardavimo kiekio;
- 10) skatinti visus atitinkamus partnerius, įskaitant nacionalines reguliavimo institucijas, esamuose atitinkamuose forumuose (pvz., Bendros sveikatos tinkle) pradėti svarstyti galimybę sukurti antibiotikų reglamentavimo sistemą siekiant paskatinti mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą ir sudaryti palankesnes sąlygas rinkodaros leidimų naujoms antimikrobinėms medžiagoms suteikimo procedūrai;
- 11) skatinti naudoti alternatyvų gydymą ir alternatyvias prevencijos priemones, įskaitant vakcinas, ir kurti bei naudoti prieinamus diagnostikos tyrimus medicinoje ir veterinarijoje;
- 12) glaudžiai bendradarbiaujant valstybėms narėms ir Komisijai remti pasiūlymą įtraukti AAM klausimą į Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 2016 m. rugsėjo mėn. darbotvarkę, kaip nurodyta PSO pasauliniame veiksmų plane ir FAO rezoliucijose dėl AAM, siekiant didinti informuotumą apie šį klausimą aukščiausiu politiniu lygmeniu, įtraukiant visus valstybių vadovus ir visas atitinkamas JT organizacijas, ir siekti plataus užmojo rezultatų.

23. RAGINA KOMISIJA:

- 1) sudaryti palankesnes sąlygas ir padėti valstybėms narėms rengti, vertinti ir įgyvendinti nacionalinius kovos su AAM veiksmų planus, įskaitant pagalbą stiprinant stebėsenos ir priežiūros sistemas, ir apsvarstyti finansinės paramos pagal esamas sistemas galimybę;
- 2) sudaryti palankesnes sąlygas ir padėti rengti reguliarius ES bendros sveikatos tinklo AAM klausimais posėdžius, kaip nurodyta 20 punkte;
- 3) bent kartą per metus pateikti Tarybai atskaitą apie Bendros sveikatos tinklo veiklą, kurioje, be kita ko, būtų nurodyti pokyčiai ES kovos su AAM veiksmų plano įgyvendinimo srityje;
- 4) nustatyti suderintą požiūrį siekiant, kad gyvulininkystėje ir maisto grandinėje nesudarytų ir neplistų atsirandantis atsparumas antimikrobinėms medžiagoms, turintis galimą poveikį visuomenės sveikatai (pvz., atsparumas karbapenemui);
- 5) pirmumo tvarka rengti konkrečius aktus pagal Reglamentą dėl užkrečiamųjų gyvūnų ligų („Gyvūnų sveikatos teisės aktas“) ⁽¹⁾, įskaitant infekcijų prevencijos priemones, gero valdymo praktiką gyvulininkystėje ir suderintas atitinkamų gyvūnų patogenų priežiūros sistemas;
- 6) ES ir jos partnerių daugiašaliuose ir dvišaliuose dialoguose ir susitarimuose aktyviai propaguoti ir ginti ES standartus ir ES politiką AAM klausimu, visų pirma:
 - a) infekcijų prevencijos svarbą, racionalų antimikrobinų medžiagų naudojimą ir informuotumo apie AAM riziką medicinoje ir veterinarijoje didinimą;
 - b) draudimą gyvulininkystėje naudoti antibiotikus kaip augimą skatinančius preparatus;
 - c) vengimą nuolat prevencijos tikslais naudoti antimikrobines medžiagas veterinarijos praktikoje;
 - d) ribojimus veterinarijos praktikoje naudoti antimikrobines medžiagas, kurių naudojimas nėra sankcionuotas arba yra ribotas Europos Sąjungoje, nes jos yra itin svarbios žmonių gyvybei pavojingų infekcijų prevencijai ir gydymui;
 - e) ES reikalavimus gyvūnų ir jų produktų importui;
 - f) atsargumo principo sampratą ⁽²⁾;
- 7) skatinti ekonominio poveikio tyrimus žmonių sveikatos ir gyvūnų sektoriuose siekiant įvertinti AAM kainą.

⁽¹⁾ 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/429 dėl užkrečiamųjų gyvūnų ligų, kuriuo iš dalies keičiami ir panaikinami tam tikri gyvūnų sveikatos srities aktai („Gyvūnų sveikatos teisės aktas“) (OL L 84, 2016 3 31, p. 1).

⁽²⁾ Taip pat žr. 15 punktą.

Tarybos išvados dėl farmacijos sistemų pusiausvyros Europos Sąjungoje ir jos valstybėse narėse stiprinimo

(2016/C 269/06)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA

1. PRIMENA, kad pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 168 straipsnį žmonių sveikatos aukšto lygio apsauga užtikrinama nustatant ir įgyvendinant visas Sąjungos politikos ir veiklos kryptis, kad Sąjunga, savo veikla papildydama nacionalinę politiką, siekia gerinti visuomenės sveikatą, kad Sąjunga skatina valstybių narių bendradarbiavimą visuomenės sveikatos srityje ir prireikus remia jų veiksmus bei visapusiškai pripažįsta valstybių narių atsakomybę už sveikatos paslaugų ir sveikatos priežiūros organizavimą bei teikimą ir tam skirtų išteklių paskirstymą;
2. PRIMENA, kad pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 168 straipsnio 4 dalies c punktą Europos Parlamentas ir Taryba gali, siekdami spręsti bendras saugos problemas, imtis priemonių, nustatančių aukštus vaistų ir medicinos tikslams naudojamų prietaisų kokybės bei saugos standartus;
3. PRIMENA, kad pagal Europos Sąjungos Sutarties 4 straipsnio 3 dalį, vadovaudamasi lojalaus bendradarbiavimo principu, Sąjunga ir valstybės narės viena kitai padeda vykdydamos iš Sutarčių kylančias užduotis;
4. PRIMENA, kad pagal Europos Sąjungos Sutarties 5 straipsnio 2 dalį Sąjunga veikia tik neperžengdama ribų kompetencijos, kurią, siekiant Sutartyse nustatytų tikslų, jai šiose Sutartyse suteikė valstybės narės, ir kad visa Sutartimis Sąjungai nepriskirta kompetencija priklauso valstybėms narėms;
5. PRIMENA, kad pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 3 straipsnio 1 dalies b punktą Sąjunga turi išimtinę kompetenciją vaistų vidaus rinkos veikimui būtinų konkurencijos taisyklių nustatymo srityje;
6. PABRĖŽIA, kad visiškai valstybių narių kompetencijos ir atsakomybės sričiai priklauso nuspręsti, kurie vaistai ir kokia kaina yra kompensuojami, ir kad bet koks savanoriškas valstybių narių bendradarbiavimas kainodaros ir kompensavimo klausimais turėtų toliau vykti valstybių narių iniciatyva;
7. PRIPAŽIŠTA, kad subalansuota ir tvirta, veikianti ir veiksminga intelektinės nuosavybės aplinka, kuri atitinka tarptautinius Europos Sąjungos išpareigojimus, yra svarbi siekiant remti ir skatinti galimybes Europos Sąjungoje gauti naujoviškų, saugių, veiksmingų ir kokybiškų vaistų;
8. PAŽYMI, kad farmacijos sektorius Europos Sąjungoje turi potencialo svariai prisidėti prie inovacijų, o sveikatos bei gyvosios gamtos mokslų sektorius – prisidėti kuriant naujus vaistus;
9. PRIPAŽIŠTA, kad visgi dėl naujų vaistų taip pat gali kilti naujų uždavinių atskiriems pacientams ir visuomenės sveikatos priežiūros sistemoms, visų pirma jų pridėtinės vertės vertinimo, kainodaros ir kompensavimo padarinių, sveikatos priežiūros sistemų finansinio tvarumo, jų priežiūros po pateikimo rinkai ir prieinamumo bei įperkamumo pacientams atžvilgiu;
10. PABRĖŽIA, kad sveikatos technologijų vertinimas yra svarbi priemonė siekiant tvarių sveikatos priežiūros sistemų ir siekiant skatinti inovacijas, kuriomis pasiekama geresnių rezultatų pacientams ir visai visuomenei, ir PRIPAŽIŠTA, kad ES bendradarbiavimas pagal Strategiją dėl ES bendradarbiavimo sveikatos technologijų vertinimo srityje ir Europos sveikatos technologijų vertinimo tinklo (*EUnetHTA*) priimta darbo programa gali padėti valstybėms narėms priimti sprendimus, kartu pripažįstant galimą sveikatos technologijų vertinimų pridėtinę vertę nacionalinių sveikatos priežiūros sistemų kontekste;
11. ATKREIPIA DĖMESĮ Į TAI, kad ES farmacijos srities teisės aktais nustatomi suderinti reguliavimo standartai dėl leidimų dėl žmonėms skirtų vaistų išdavimo ir priežiūros ir nustatomos tam tikros reguliavimo sistemos, skirtos išankstinio vaistų rinkodaros leidimo išdavimui, kai turimi duomenys yra ne tokie išsamūs, pavyzdžiui, sąlyginio rinkodaros leidimo išdavimui arba leidimo išdavimui „išimtinėmis aplinkybėmis“;
12. PRIPAŽIŠTA, kad tikslios naujoviškų ir specializuotų vaistų įtraukimo į esamas išankstinio rinkodaros leidimo išdavimo sistemas sąlygos galėtų būti konkrečiau paaiškintos siekiant padidinti skaidrumą, užtikrinti nuolatinę teigiamą specialiomis sąlygomis rinkai pateikiamų vaistų naudą ir rizikos pusiausvyrą ir daugiausia dėmesio skirti vaistams, kurie yra turi didžiausios gydomosios naudos visuomenės sveikatai, arba patenkinti nepatenkintus pacientų medicininius poreikius;

13. ATSIŽVELGIANT Į TAI, kad buvo priimti konkretūs teisės aktai, kuriais skatinama kurti vaistus ir išduoti rinkodaros leidimus vaistams, *inter alia*, produktams, kuriais gydomi retomis ligomis sergantys pacientai, bendrai žinomiems kaip retieji vaistai, pediatrijoms vaistams ir pažangiosios terapijos vaistams, įtraukiant konkrečias paskatas, be kita ko, papildomos apsaugos sertifikatus, duomenų išimtinumą, rinkos išimtinumą ir su protokolu susijusią pagalbą retųjų vaistų atveju;
14. ATSIŽVELGIANT Į TAI, kad šiuose konkrečiuose teisės aktuose numatytos paskatos turi būti proporcingos tikslui skatinti inovacijas, gerinti pacientų galimybes gauti naujoviškų vaistų, turinčių pridėtinę gydomąją vertę, ir poveikiui biudžetui, ir kad reikėtų vengti situacijų, kai susidaro aplinkybės, kurios galėtų paskatinti netinkamą kai kurių gamintojų elgesį rinkoje ir (arba) trukdyti naujų arba generinių vaistų atsiradimui rinkoje ir tokiu būdu galbūt apriboti pacientų galimybes gauti naujų vaistų nepatenkintiems medicininiams poreikiams patenkinti, ir kurios gali paveikti sveikatos priežiūros sistemų tvarumą;
15. PAŽYMI, kad yra požymių, jog po pateikimo rinkai rinkodaros leidimų turėtojai ne visada optimaliai laikosi tam tikrų įpareigojimų, todėl gali taip įvykti, kad nepriklausomi mokslinių tyrimų duomenys ir informacija iš pacientų registru nėra struktūriškai rengiami, renkami ir teikiami moksliniams tyrimams ir veiksmingumo bei saugos įrodymui;
16. SU SUSIRŪPINIMU PAŽYMI, kad kai kuriose valstybėse narėse daugėja rinkos nepakankamumo pavyzdžių, kai pacientų galimybėms gauti veiksmingų ir įperkamų būtinų vaistų grėsmę kelia labai aukšti ir nepakeliami kainų lygiai, patentu neapsaugotų produktų pašalinimas iš rinkos, arba kai nauji produktai neteikiami nacionalinėms rinkoms dėl verslo ekonominių strategijų ir kad tokiomis aplinkybėmis kartais atskirų Vyriausybių įtaka yra nedidelė;
17. PAŽYMI, kad didėja tendencija išduoti rinkodaros leidimus naujiems vaistams, skirtiems nedideliems simptomams, be kita ko, kai kuriais atvejais – leidimą vienam vaistui „segmentuotoms“ pacientų grupėms tam tikros ligos srityje ir leidimą vienai medžiagai, skirtai kelioms retosioms ligoms, ir šiuo atžvilgiu SU SUSIRŪPINIMU PAŽYMI, kad bendrovės gali siekti labai aukštų kainų, nors kai kurių iš šių vaistų pridėtinė vertė ne visada yra akivaizdi;
18. PRIPAŽIŠTA, kad ypatingą dėmesį reikėtų skirti vaistų prieinamumui pacientams mažesnėse valstybėse narėse;
19. PABRĖŽIA, kad svarbu laiku užtikrinti generinių ir biologinių požiūriu panašių vaistų prieinamumą, kad pacientai galėtų lengviau gauti gydymą vaistais ir būtų pagerintas nacionalinių sveikatos priežiūros sistemų tvarumas;
20. PABRĖŽIA, kad tiek viešojo, tiek privačiojo sektoriaus investicijos yra itin svarbios naujoviškų vaistų moksliniams tyrimams ir kūrimui. Tais atvejais, kai viešojo sektoriaus investicijoms teko svarbus vaidmuo kuriant tam tikrus naujoviškus vaistus, pageidautina, kad tinkama investicijų į tokius vaistus grąžos dalis būtų naudojama tolesniems moksliniams tyrimams visuomenės sveikatos priežiūros tikslais, pavyzdžiui, sudarant susitarimus dėl naudos pasidalijimo mokslinių tyrimų etape;
21. PABRĖŽIA, kad farmacijos sistemų veikimas ES ir jos valstybėse narėse priklauso nuo rinkodaros leidimų ir inovacijų skatinimo priemonių subtilios pusiausvyros ir sudėtingos sąveikos, farmacijos produktų rinkos, nacionalinių vaistų kainodaros, kompensavimo ir vertinimo metodų, ir kad kelios valstybės narės pareiškė esančios susirūpinusios, jog šiose sistemose gali būti disbalansas ir kad jos gali ne visada skatinti patį geriausią galimą rezultatą pacientams ir visuomenei;
22. PRIMENA 2013 m. gruodžio 10 d. priimtas Tarybos išvadas „Svarstymų procesas, siekiant modernių, atvirų ir tvarių sveikatos priežiūros sistemų“⁽¹⁾, 2014 m. birželio 20 d. priimtas Tarybos išvadas dėl ekonomikos krizės ir sveikatos priežiūros⁽²⁾, 2014 m. gruodžio 1 d. priimtas Tarybos išvadas dėl pacientams naudingų inovacijų⁽³⁾ ir 2015 m. gruodžio 7 d. priimtas Tarybos išvadas dėl pacientams skirtos individualizuotosios medicinos⁽⁴⁾;
23. PRIMENA diskusiją 2016 m. balandžio 18 d. Amsterdame įvykusiame neformaliame sveikatos ministrų posėdyje naujoviškų ir įperkamų vaistų klausimais, kurioje buvo akcentuotas gyvosios gamtos mokslų pramonei Europoje tenkantis svarbus vaidmuo, ypač kuriant veiksmingus naujus gydymo būdus pacientams, turintiems didelių nepatenkintų medicininių poreikių. Tuo pat metu buvo pažymėti uždaviniai, kylantys farmacijos sistemose ES ir jos

⁽¹⁾ OL C 376, 2013 12 21, p. 3, su klaidų ištaisymu OL C 36, 2014 2 7, p. 6.

⁽²⁾ OL C 217, 2014 7 10, p. 2.

⁽³⁾ OL C 438, 2014 12 6, p. 12.

⁽⁴⁾ OL C 421, 2015 12 17, p. 2.

valstybėse narėse, ir tai, kad kelios valstybės narės galbūt norėtų bendradarbiauti ir savanoriškai imtis veiksmų siekiant įveikti bendrus uždavinius, kuriuos nurodė tos kelios valstybės narės ir kurie susiję su nacionalinių sveikatos priežiūros sistemų tvarumu, kurie gali būti susiję su kai kuriais galimais veiksniais, pavyzdžiui, vaistų įperkamumu, ir kurie atsiranda dėl aukštų kainų, paskatų galimų nenumatytų ar neigiamų padarinių ir nepakankamos atskirų valstybių narių įtakos derybose su pramone;

24. PALANKIAI VERTINA diskusijas, įvykusias 2015 m. gruodžio 11 d. ir 2016 m. balandžio 26 d. neformaliuose valstybių narių atitinkamų aukšto lygio atstovų, atsakingų už vaistų politiką, susitikimuose; jie susitiko pirmą kartą ir pripažino pridėtinę valstybių narių neformalių svarstymų ir pasikeitimo nuomonėmis strateginės politikos lygmeniu vertę;
25. PRIPAŽIŠTA, kad keletas valstybių narių pareiškė susidomėjimą dalyvauti savanoriškame dviejų ar daugiau valstybių bendradarbiavime sveikatos technologijų vertinimo srityje, taip pat dalyvauti nagrinėjant savanorišką bendradarbiavimą įvairiose srityse, pavyzdžiui, klausimais, susijusiais su vaistų kainodara ir kompensavimu, „perspektyvų vertinimui“ skirtoje veikloje, keičiantis informacija ir žiniomis, renkant kainų duomenis ir keičiantis jais, pavyzdžiui, bendradarbiaujant pagal projektą EURIPID, ir kai kuriais atvejais sutelkiant infrastruktūrą ir išteklius, taip pat priemones bendroms deryboms dėl kainų, taip pat vedant dialogą ankstyvame etape su naujus produktus kuriančiomis bendrovėmis; visa ši veikla turėtų išlikti savanoriška, daugiausia dėmesio skiriant akivaizdžiai pridėtinai vertei, bendriems interesams ir tikslams;
26. PRIPAŽIŠTA, kad išsamesnė analizė, kurioje būtų išnagrinėtas dabartinis farmacijos sistemų veikimas ES ir jos valstybėse narėse, būtų naudinga, visų pirma tokiais klausimais kaip tam tikrų ES farmacijos srities teisės aktuose numatytų paskatų poveikis, kaip tokias paskatas taiko ekonominės veiklos vykdytojai ir kokie jų padariniai pacientams naudingų vaistų inovacijoms, galimybėms gauti vaistų, vaistų prieinamumui ir įperkamumui, be kita ko, kalbant apie naujoviškų įprastinių ligų gydymo būdus, dėl kurių sukuriama didelė našta asmenims ir sveikatos priežiūros sistemoms;
27. taip pat PRIMENA atitinkamas Europos Komisijos 2009 m. farmacijos sektoriaus tyrimo ataskaitos⁽¹⁾ išvadas, kuriose pabrėžta, kad gerai veikiančiai ir konkurencingai vaistų rinkai naudingas budrus konkurencijos teisės stebėjimas;
28. PABRĖŽIA, kad svarbu tęsti atvirą ir konstruktyvų įvairius suinteresuotuosius subjektus apimančią dialogą su farmacijos pramone, pacientų organizacijomis ir kitais subjektais, nes tai reikalinga tam, kad būtų užtikrintas tolesnis naujų ir naujoviškų vaistų kūrimas, taip pat farmacijos sistemos ES ir jos valstybėse narėse tvarumas, taip pat kartu sustiprinant visuomenės sveikatos interesus ir užtikrinant ES valstybių narių sveikatos priežiūros sistemų tvarumą;
29. PRIPAŽIŠTA, kad farmacijos sistemoms ES ir jos valstybėse narėse, kurioms būdingas kompetencijos pasidalijimas tarp valstybių narių ir ES lygmens, gali būti naudingas dialogas ir labiau holistinis požiūris į vaistų politiką, didinant savanorišką valstybių narių bendradarbiavimą, skirtą didesniam skaidrumui, kad būtų apsaugoti bendri interesai, užtikrinant galimybes pacientams gauti saugių, veiksmingų ir įperkamų vaistų, taip pat nacionalinių sveikatos priežiūros sistemų tvarumą;
30. PRIMENA Europos vaistų agentūros (EMA) ir *EUnetHTA* paskelbtą EMA ir *EUnetHTA* trejų metų darbo plano (2012–2015 m.) įgyvendinimo ataskaitą⁽²⁾;
31. PRIPAŽIŠTA valstybių narių keitimosi informacija apie kontroliuojamo pateikimo rinkai susitarimų įgyvendinimą ir taikymą galimą naudą;
32. PRIPAŽIŠTA, kad nors šios Tarybos išvados daugiausia susijusios su vaistais, atsižvelgiant į specifinį sektoriaus pobūdį, tie patys susirūpinimą keliantys klausimai dėl tvarumo ir įperkamumo, taip pat klausimai dėl mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros ir sveikatos technologijų vertinimo taip pat yra taikytini medicinos priemonėms ir *in vitro* diagnostikos medicinos priemonėms,

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ:

33. Apsvarstyti galimybes toliau plėtoti išimtinai valstybių narių inicijuojamą savanorišką atitinkamų valdžios institucijų ir mokėtojų iš valstybių narių bendradarbiavimą, įskaitant bendradarbiavimą valstybių narių grupėse, turinčiose bendrų interesų vaistų kainodaros ir kompensavimo srityse, ir išnagrinėti galimas sritis, kuriose toks savanoriškas

⁽¹⁾ Dok. 12097/09 + ADD1 + ADD2.

⁽²⁾ http://www.ema.europa.eu/docs/en_GB/document_library/Report/2016/04/WC500044933.pdf

bendradarbiavimas gali prisidėti prie įperkamo didinimo ir galimybių gauti vaistų gerinimo. Atitinkamais atvejais ir prireikus valstybių narių, pageidaujantių išnagrinėti savanoriško bendradarbiavimo galimybes, grupės taip pat gali pasinaudoti tarptautinėmis ekspertinėmis žiniomis, visapusiškai atsižvelgdamos į valstybių narių kompetenciją. Šis savanoriškas bendradarbiavimas galėtų apimti įvairių veiklą, pavyzdžiui:

- įvertinti ankstyvuojų etapu būsimą naujų vaistų, kurie gali daryti didelį finansinį poveikį sveikatos priežiūros sistemoms, įdiegimą pasitelkiant vadinamąjį „bendrą perspektyvų vertinimą“, kuris apima į ateitį orientuotą naujų tendencijų ir būsimų pokyčių mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros farmacijos produktų srityje įvertinimą, siekiant geriau numatyti naujų, brangių, naujoviškų vaistų atsiradimą, kuris gali daryti poveikį dabartinei politikai ir praktikai,
 - valstybėms narėms (pvz., nacionalinėms institucijoms, atsakingoms už kainodarą ir kompensavimą) aktyviai keistis informacija, visų pirma etapu iki pateikimo rinkai, tinkamai laikantis galiojančių nacionalinių taisyklių ir tvarkos, pvz., susijusių su verslo konfidencialumu,
 - išnagrinėti galimas savanoriškų bendrų derybų dėl kainų strategijas valstybių narių, kurios pareiškė tokį pageidavimą, grupėse,
 - apsvarstyti galimybę sustiprinti dabartines bendradarbiavimo schemas ir iniciatyvas, kad būtų skatinama susitarti dėl metodų, skirtų vaistų neprieinamumo ir rinkos nepakankamumo situacijoms spręsti.
34. Keistis sveikatos technologijų vertinimo metodika ir vertinimo rezultatais per *EUnetHTA* ir sveikatos technologijų vertinimo tinklą, kaip jau numatyta pagal *EUnetHTA* bendruosius veiksmus, kartu pripažįstant, kad finansinio poveikio ir kainodaros klausimai turi būti sprendžiami atskirai nuo sveikatos technologijų vertinimo klausimo, o sveikatos technologijų vertinimo rezultatų pritaikomumą turi įvertinti nacionalinės sveikatos priežiūros sistemos.
35. Nedarant poveikio dabartiniam bendradarbiavimui *EUnetHTA* srityje ir kai tinkama, toliau nagrinėti glaudesnio savanoriško dviejų arba daugiau valstybių narių bendradarbiavimo sveikatos technologijų vertinimo srityje valstybių narių iniciatyva, pavyzdžiui, sveikatos technologijų vertinimo ataskaitų ir (arba) bendrų sveikatos technologijų vertinimo ataskaitų tarpusavio pripažinimo srityje.
36. Apsvarstyti galimybę kiekvieno pirmininkavimo ES laikotarpiu surengti neformalų valstybių narių atitinkamų aukšto lygio atstovų, atsakingų už vaistų politiką (pvz., už vaistų politiką atsakingų nacionalinių direktorių) susitikimą, kuriame būtų skatinami strateginiai svarstymai ir diskusijos dėl dabartinių ir būsimų pokyčių ES ir valstybių narių farmacijos sistemoje, tokiu būdu užkertant kelią dubliavimuisi ir laikantis kompetencijos pasidalijimo. Šios diskusijos yra visiškai neformalios ir atitinkamais atvejais bei prireikus jas galima panaudoti kaip indėlį į tolesnius svarstymus atitinkamuose ES forumuose, visų pirma Farmacijos produktų ir medicinos priemonių darbo grupėje, kai tai susiję su ES kompetencijos sritimis.
37. Trijų pirmininkausiančių valstybių narių (Nyderlandų, Slovakijos ir Maltos) prašoma su valstybėmis narėmis nustatyti bendrus susirūpinimą keliančius klausimus ir uždavinius, kuriuos galėtų svarstyti ir (arba) iš dalies pakeisti 2017–2020 m. laikotarpiu pirmininkausiančios valstybės narės, visapusiškai atsižvelgdamos į valstybių narių ir ES lygmens kompetenciją.
38. Atitinkamais atvejais šie bendri susirūpinimą keliantys klausimai ir uždaviniai bus sprendžiami konkrečiai vedant dialogą, vykdant mainus ir (tarptautinį) bendradarbiavimą, taip pat keičiantis informacija, vykdant stebėseną ir mokslinius tyrimus valstybių narių ir ES lygmeniu atitinkamuose forumuose ir, visų pirma, kai tai susiję su ES kompetencija, pasitelkiant Farmacijos produktų ir medicinos priemonių darbo grupę, pasitelkiant valstybių narių indėlį, veikiančius techninius ir politikos forumus ir, atitinkamais atvejais, Europos Komisiją.

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ IR KOMISIJOS:

39. Išnagrinėti galimas reguliavimo institucijų, sveikatos technologijų vertinimo įstaigų ir mokėtojų darbo sinergijas, kartu atsižvelgiant į j konkrečią atsakomybę farmacijos produktų grandinėje ir visapusiškai laikantis valstybių narių kompetencijos, siekiant pacientams tinkamu laiku užtikrinti galimybes gauti įperkamus naujoviškų vaistų, kurie pasiekia rinką ypač per ES paspartinto vertinimo, rinkodaros leidimų išdavimo išimtinėmis aplinkybėmis ir sąlyginų rinkodaros leidimų išdavimo reguliavimo priemones, kartu taip pat nagrinėjant šių priemonių veiksmingumą ir nagrinėjant galimas aiškias ir įgyvendinamas (išankstines) sąlygas ir išėmimo iš rinkos galimybes tų produktų, kurie patenka į rinką per šiuos mechanizmus, atžvilgiu, siekiant užtikrinti aukštą atitinkamo vaisto kokybę, veiksmingumą ir saugos lygį. Todėl šie produktai toliau bus tinkamai vertinami ir nagrinėjami atsižvelgiant į jų naudą bei riziką ir tinkamumą įtraukti į šias priemones.
40. Skatinti tvirtesnę valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimą pagal Europos sveikatos technologijų vertinimo tinklo (*EUnetHTA*) patvirtintus trečiuosius bendruosius veiksmus ir apsvarstyti būsimą bendradarbiavimą sveikatos technologijų vertinimo srityje Europos lygmeniu laikotarpiu po 2020 m., kai dabartiniai bendrieji veiksmai nustos galioti.

41. Pagerinti ir sustiprinti dabartinę valstybių narių ir ES lygmens dialogą ir bendradarbiavimą, visų pirma pasitelkiant esamus forumus ir techninius darbo organus bei toliau investuojant į Kainodaros ir kompensavimo kompetentingų institucijų tinklo (NCAPR), Farmacijos klausimų komiteto ir Ekspertų grupės galimybių pacientams saugiai ir laiku gauti vaistų klausimais (STAMP) darbą ir jį palengvinant.
42. Įvertinti įvairių techninių organų, veikiančių ES lygmeniu ES farmacijos sistemoje, įskaitant Europos Komisijos remiamus organus, aktualumą ir veikimą, patikslinti ir patvirtinti esamas užduotis, funkcijas ir įgaliojimus, siekiant užkirsti kelią darbo dubliavimuisi ir fragmentacijai, ir suteikti valstybėms narėms geresnių išvalgų ir geresnę vykstančių pokyčių ir diskusijų šiuose forumuose apžvalgą.
43. Apsvarstyti galimybę toliau nacionaliniu ir ES lygmeniu investuoti į registrų prieinamumą ir farmacijos produktų veiksmingumo vertinimo metodų rengimą, be kita ko, naudojant atitinkamas skaitmenines priemones. Informavimo apie vaistų veiksmingumą po pateikimo rinkai priemonių įgyvendinimas turėtų sudaryti galimybes valstybėms narėms keisti informacija kartu visiškai laikantis atskiros kompetencijos, taikytinų teisės aktų duomenų apsaugos srityje ir kitų teisės aktų.
44. Apsvarstyti galimybę toliau nacionaliniu ir ES lygmeniu investuoti į naujoviškų vaistų kūrimą aiškiai apibrėžtiems nepatenkintiems medicininiams poreikiams patenkinti, visų pirma taip pat pasitelkiant programą „Horizontas 2020“ bei naujoviškų vaistų iniciatyvą ir dalyvaujant Europos vaistų agentūrai, kartu skatinant atvirą prieigą prie mokslinių tyrimų duomenų ir visapusiškai laikantis taikomų teisės aktų duomenų apsaugos srityje, ir, kai taikytina, informacijos, kuri laikoma konfidencialia komercine informacija, ir atsižvelgiant į tokias sąlygas kaip nešališkas licencijavimas, siekiant užtikrinti sąžiningą viešosiomis lėšomis finansuojamų mokslinių tyrimų, kuriais iš esmės prisidėta prie sėkmingų vaistų sukūrimo, investicijų grąžą.
45. Išnagrinėti, kokių esama kliūčių panaudoti esamus metodus ir apsvarstyti naujus sprendimus rinkos nepakankamumo problemai spręsti, visų pirma taip pat mažose rinkose, kai negalima gauti įprastų produktų arba nauji produktai nepateikiami nacionalinėms rinkoms, pavyzdžiui, dėl verslo ekonominių priežasčių.

PRAŠO EUROPOS KOMISIJOS:

46. Toliau tęsti vykdomą veiklą, kuria siekiama supaprastinti galiojančių teisės aktų dėl retųjų vaistų įgyvendinimą ir užtikrinti tinkamą galiojančių taisyklių taikymą ir teisingą paskatų ir atlygio paskirstymą ir, jeigu reikia, apsvarstyti galimybę peržiūrėti retųjų vaistų reguliavimo tvarką neatgrasant nuo vaistų, kurių reikia retųjų ligų gydymui, kūrimo.
47. Kuo greičiau ir aktyviai dalyvaujant valstybėms narėms, kartu visapusiškai laikantis valstybių narių kompetencijos, parengti:
 - a. galiojančių ES teisės aktų ir susijusių paskatų, kuriais siekiama palengvinti investicijas į vaistų kūrimą ir vaistų rinkodaros leidimų išdavimą rinkodaros leidimų turėtojams, kaip įgyvendinama ES, apžvalgą: papildomos apsaugos liudijimų (Reglamentas (EB) Nr. 469/2009), žmonėms skirtų vaistų (Direktyva 2001/83/EB ir Reglamentas (EB) Nr. 726/2004), retųjų vaistų (Reglamentas (EB) Nr. 141/2000) ir pediatrijoje vartojamų vaistų (Reglamentas (EB) Nr. 1901/2006);
 - b. įrodymais grindžiamą analizę, kokių poveikį šiuose ES teisės aktuose išdėstytų paskatų įgyvendinimas daro, taip pat galimybėms gauti vaistų, *inter alia*, tiekimo trūkumo ir atidėtų ar nesėkmingų bandymų pateikti rinkai situacijoms, ir jų prieinamumui, įskaitant labai brangius būtinus vaistus ligoms, kurios yra didelė našta pacientams ir sveikatos priežiūros sistemoms, gydyti, taip pat galimybėms gauti generinius vaistus. Svarstant šias paskatas ypatingas dėmesys turėtų būti skirtas papildomos apsaugos liudijimų tikslui, kaip apibrėžta atitinkamame ES teisėkūros akte, ir patento „Bolar“ išimties naudojimui⁽¹⁾, duomenų išimtinumui vaistams ir rinkos išimtinumui retiesiems vaistams.

Atitinkamais atvejais atliekant poveikio analizę turėtų būti nagrinėjami, *inter alia*, vaistų kūrimo ir pramonės kainodaros strategijos poveikio šioms paskatomis klausimai.

Komisija atliks analizę remdamasi turima arba surinkta informacija, be kita ko, informacija iš valstybių narių ar kitų atitinkamų šaltinių.

Šiuo tikslu Komisija ne vėliau kaip iki 2016 m. pabaigos turėtų parengti šiame punkte minėtos analizės tvarkaraštį ir metodiką.

⁽¹⁾ 2001 m. lapkričio 6 d. Direktyvos 2001/83/EB dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus, 10 straipsnio 6 dalis.

48. Tęsti ir, kai įmanoma, suintensyvinti, be kita ko, pateikiant ataskaitą apie naujausias konkurencijos bylas po 2008–2009 m. farmacijos sektoriaus tyrimo, susijungimų vykdymo užtikrinimą pagal EB Susijungimų reglamentą (Reglamentas (EB) Nr. 139/2004) ir galimų piktnaudžiavimo rinka, pernelyg didelių kainų ir kitų rinkos apribojimų, konkrečiai susijusių su ES veikiančiomis farmacijos bendrovėmis, atvejų stebėseną, metodų rengimą ir tyrimą (bendradarbiaujant su nacionalinėmis konkurencijos tarnybomis Europos konkurencijos tinkle (EKT) pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 ir 102 straipsnius.
 49. Remiantis pirmiau nurodyta apžvalga, 47 ir 48 punktuose nurodyta analize ir ataskaita ir atsižvelgiant į ES tarptautinius įsipareigojimus ir, *inter alia, taip pat į pacientų, sveikatos priežiūros sistemų ir ES veikiančio farmacijos sektoriaus konkurencingumą*, Farmacijos produktų ir medicinos priemonių darbo grupėje ir, kai tai susiję su bendrais sveikatos klausimais, Visuomenės sveikatos darbo grupėje vyresniųjų pareigūnų lygmeniu aptarti rezultatus ir Komisijos pasiūlytus galimus sprendimus.
-

EUROPOS KOMISIJA

Euro kursas ⁽¹⁾

2016 m. liepos 22 d.

(2016/C 269/07)

1 euro =

Valiuta	Valiutos kursas	Valiuta	Valiutos kursas		
USD	JAV doleris	1,1014	CAD	Kanados doleris	1,4436
JPY	Japonijos jena	116,86	HKD	Honkongo doleris	8,5420
DKK	Danijos krona	7,4390	NZD	Naujosios Zelandijos doleris	1,5748
GBP	Svaras sterlingas	0,84108	SGD	Singapūro doleris	1,4934
SEK	Švedijos krona	9,4979	KRW	Pietų Korėjos vonas	1 251,19
CHF	Šveicarijos frankas	1,0860	ZAR	Pietų Afrikos randas	15,6920
ISK	Islandijos krona		CNY	Kinijos ženminbi juanis	7,3500
NOK	Norvegijos krona	9,3847	HRK	Kroatijos kuna	7,4863
BGN	Bulgarijos levas	1,9558	IDR	Indonezijos rupija	14 445,45
CZK	Čekijos krona	27,023	MYR	Malaizijos ringitas	4,4696
HUF	Vengrijos forintas	313,34	PHP	Filipinų pesas	51,836
PLN	Lenkijos zlotas	4,3554	RUB	Rusijos rublis	71,0806
RON	Rumunijos lėja	4,4609	THB	Tailando batas	38,463
TRY	Turkijos lira	3,3560	BRL	Brazilijos realas	3,6138
AUD	Australijos doleris	1,4717	MXN	Meksikos pesas	20,4913
			INR	Indijos rupija	73,8783

⁽¹⁾ Šaltinis: valiutų perskaičiavimo kursai paskelbti ECB.

AUDITO RŪMAI

Specialioji ataskaita Nr. 18/2016
„ES tvarių biodegalų sertifikavimo sistema“
(2016/C 269/08)

Europos Audito Rūmai šiuo raštu jus informuoja, kad neseniai buvo paskelbta Specialioji ataskaita Nr. 18/2016 „ES tvarių biodegalų sertifikavimo sistema“.

Ši ataskaita pateikta susipažinti arba parsisiųsti Europos Audito Rūmų interneto svetainėje: <http://eca.europa.eu> arba *EU Bookshop*: <https://bookshop.europa.eu>.

V

(Nuomonės)

PROCEDŪROS, SUSIJUSIOS SU KONKURENCIJOS POLITIKOS ĮGYVENDINIMU

EUROPOS KOMISIJA

Išankstinis pranešimas apie koncentraciją

(Byla M.8108 – CVC/Sisal Group)

Bylą numatoma nagrinėti supaprastinta tvarka

(Tekstas svarbus EEE)

(2016/C 269/09)

1. 2016 m. liepos 15 d. pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004⁽¹⁾ 4 straipsnį Komisija gavo pranešimą apie siūlomą koncentraciją: įmonė „CVC Capital Partners SICAV-FIS SA“ kartu su savo patronuojamosiomis bendrovėmis ir įmonė „CVC Capital Partners Advisory Group Holding Foundation“ bei jos patronuojamoji bendrovė (toliau – „CVC Group“, Liuksemburgas), pirkdamos akcijas įgyja, kaip apibrėžta Susijungimų reglamento 3 straipsnio 1 dalies b punkte, išskirtinę įmonės „Sisal Group S.p.A“ (Italija) kontrolę.
2. Įmonių verslo veikla:
 - „CVC Group“: teikia konsultacijas investiciniams fondams ir tokių fondų valdymo paslaugas; turi daugelio įmonių, įskaitant „Sky Bet“, akcijų („Sky Bet“ teikia internetinių žaidimų ir lažybų paslaugas klientams Jungtinėje Karalystėje, Airijoje, Suomijoje, Gibraltare, Meno saloje ir Normandijos salose),
 - „Sisal Group“: teikia lošimo ir lažybų paslaugas Italijoje.
3. Preliminariai išnagrinėjusi pranešimą Komisija mano, kad sandoriui, apie kurį pranešta, galėtų būti taikomas Susijungimų reglamentas. Europos Komisijai paliekama teisė dėl šio klausimo priimti galutinį sprendimą. Pagal Komisijos pranešimą dėl supaprastintos tam tikrų koncentracijų nagrinėjimo pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 139/2004 procedūros⁽²⁾ reikėtų pažymėti, kad šią bylą numatoma nagrinėti pranešime nurodyta tvarka.
4. Komisija kviečia suinteresuotas trečiąsias šalis teikti pastabas dėl pasiūlyto veiksmo.

Pastabos Komisijai turi būti pateiktos ne vėliau kaip per 10 dienų nuo šio pranešimo paskelbimo. Pastabas galima siųsti faksu (numeris (+32 22964301)), el. paštu COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu arba paštu su nuoroda „M.8108 – CVC/Sisal Group“ adresu:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

⁽¹⁾ OL L 24, 2004 1 29, p. 1 (Susijungimų reglamentas).

⁽²⁾ OL C 366, 2013 12 14, p. 5.

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LUXEMBURGAS

LT